

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԵՆ

ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ՄԸ ՈՐ ՊԻՏԻ ԳԱՐ ՈՐՈՇԱՊԵՍ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԱՅԼԱՊԵՍ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆԵՐՔԻՆ ՓՏԱԽՏԸ

ՏՕԳԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Վկաներն այս անգամ, Ազգային ժողովի նախագահն ու «Օրինաց երկիր» կուսակցությունն են: Ընթացիկ, Մայիս ամսուան մեջ, հայրենի երկնակամարի տակ, «Օրինաց երկիր» կուսակցության նախագահ Արթուր Պաղտասարեանի անուն շուրջ շրջող գրոյցները վերջապէս պաշտօնակամանակով, քիւրեղացան:

Այս շաբաթասկզբին, երկուշաբթի 23 Մայիս 2006-ին, Ազգային ժողովի առաջին նիստին, Ա.Ս. Նախագահ Ա. Պաղտասարեան, պաշտօնակամանակները իր հրաժարականը: Յայտնեմք նաև, որ Ազգային ժողովն անհրաժեշտ է հարկադրաբար կոչում էր կուսակցությունը դուրս եկաւ, այսպէս կոչում էր, իշխանամէտ խորհրդարանական համախմբումի շարքերէն: Այսօր երեք տարիէ, Քոչարեանի անձին ու անփառունակ իշխանութեան շուրջ հատուածական շահերով համախմբում կուսակցություններու համախմբումը, փաստօրէն, ձախողած էր իր առաջնութեան մէջ:

Երկրի թիւ 2 դեկամբարը կը գտնէր, թէ երկիրը ինքնին իր սահմաններէն ներս չէր կրցած պաշտպանել մարդկային տարրական իրաւունքները: Հայրենաբնակ քաղաքացին մշտապէս ենթակայ կը մնար անիրաւութիւններու, անարդարութիւններու, խտրական վերաբերմունքներու, կաշտակերութեան: Քաղաքացին կ'ապրէր մշտապէս վախի և անստուգութեան մթնոլորտի մէջ: Թերի էին առողջապահական պայմանները, որոնք բարձր կը պահէին մահացութեան տոկոսային համեմատութիւնը:

Այս դժիւբաժ, ննչիչ ու անհեռանկարային վիճակը, մարդ անհատի ներսիդին կը տարածէր ՎԱԽԻ զգացում: Կը պատճառէր յուսահատութիւն: Ան կը սահմանափակէր նախաձեռնութեան ոգին: Նաև, արգել կը հանդիսանար ծննդաբերութեան: Կը քաղաքներ երկրէն հեռացումը դէպի օտար ափեր, երկիրներ, ուր իրենց կը սպասէին, անկասկած, տխուր անակնկալներ:

Պաղտասարեան, հիմնուելով միջազգային կազմակերպութիւններու՝ Հայաստանի մասին կատարած ուսումնասիրութիւններու եզրակացութիւններուն վրայ, դիտել կու տայ, թէ «2050 թուականին, Հայաստանում կը մնայ 500 հազար մարդ, եթէ ծնելիութեան եւ մահացութեան ներկայ տեմպը շարունակուի, պետութիւնը օգնութեան չգայ երիտասարդ ընտանիքներին, ինչպէս որ

ՊԱՇՏՕՆԱՊԵՍ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԻՐ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ ԱՐԹՈՒՐ ԲԱՂՊԱՍԱՐԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ «ՎԱԽԻ ԸԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԶՊԵՏԷ Է ԼԻՆԻ ԸԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՊԱԳԱՆ»

Երկուշաբթի, Մայիս 22-ին Հայաստանի Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարեանը պաշտօնակամանակները իր հրաժարականը:

Այս առթիւ Խորհրդարանին առջեւ ելոյթ ունենալով Բաղդասարեան շորհակալութիւն յայտնել բոլոր 131 պատգամաւորներուն՝ անկախ անոնց քաղաքական հայեացքներէն եւ վերջին օրերու քաղաքական իրադարձութիւններու կապակցութեամբ անոնց վերաբերմունքէն ու դիրքորոշումներէն: Ապա ան անդրադարձաւ Հայաստանը յուզող շարք մը հարցերու:

«Մենք գնում ենք մեր երազած Հայաստանը կառուցելու ճանապարհով: Գտնում ենք, որ ժողովրդավարական բարեփոխումները պէտք է աւելի վճռական առաջ մղուեն, որ մարդու իրաւունքների պաշտպանութիւնը, կոռուպցիայի եւ կլանային տնտեսութեան դէմ պայքարը պէտք է հռչակուի քաղաքական առաջնահերթութիւն, ձեռնարկներ ձեռք բերուին: «ձեռք բերուին էլ լանտում» արատաւոր երեւոյթի դէմ պէտք է մղուի քաղաքական պայքար: Մենք գտնում ենք, որ ՀՀ ապագան պէտք է լինեն ժողովրդավարութիւն ու ազատութիւն, ոչ թէ

վախի հասարակութիւնը: Մենք վստահ ենք, որ չպէտք է կառուցել երկու Հայաստան. Երեւանը եւ մարզերը: Մենք գտնում ենք, որ ԵՄ հետ յարաբերութիւնների հետեւողական խորացումը պէտք է դառնայ քաղաքական նպատակ: Որ երատրանտեան համագործակցութեան խորացումը մեր ապագայ համար կարեւորագոյն եւ ճիշդ մօտեցում է, որ մենք պէտք է խորացնենք հայամերիկեան քաղաքական եւ տնտեսական համագործակցութիւնը», յայտարարեց Ազգային ժողովի հրաժարեալ նախագահը:

«Սոցիոլոգիական հարցումները ցոյց են տուել, որ Հայաստանի հասարակութեան 70 տոկոսը վախեցած է, մենք պայքարելու ենք վախի հասարակութեան դէմ, պայքարելու ենք ազատ հասարակութեան համար», - իր ելոյթին մէջ ըսաւ Բաղդասարեան ու աւելցուց «Եթէ ծնելիութեան եւ մահացութեան ներկայ տեմպերը պահպանուեն, նոյնիսկ այն պարագայում, որ Հայաստանից այլևս ոչ ոք «խոսան» չզնայ, 2050 թուականին կը մնայ 500 հազար մարդ»:

Արթուր Բաղդասարեանի ելոյթը

ԹՈՒՐՔԻԱ ԴԱՐՁԵԱԼ ԴԺԳՈՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԵՆ

Արդարութիւն պահանջող ցուցարար մը Ֆրանսայի Ազգային ժողովի շէնքին առջեւ

Թուրքիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութիւնը դժգոհութիւն յայտնած է այն կապակցութեամբ, որ Ֆրանսայի Ազգային ժողովը միմիայն յետաձգած է Հայոց Ցեղասպանութեան հերքումը քրէական յանցանք նկատող օրինագծի քուէարկութիւնը:

Մայիս 18-ին Ֆրանսայի Ազգային ժողովը քննարկելով Հայոց Ցեղասպանութիւնը հերքելու համար քրէական պատիժ սահմանող օրինագիծը, քուէարկութիւնը յետաձգած էր անորոշ ժամանակով:

Պաշտօնական Անգարան թէնզտ է, որ օրէնքը Հաստատուեցաւ, սակայն, միւս կողմէ խիստ դժգոհ է պահանջելով ընդհանրապէս հանել հարցը Ֆրանսայի Խորհրդարանի

ՀԱՅ ԲԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԿԵՂԾԻՔՆԵՐՈՒ ԶՈՐ ԴԱՐՁԱԾ ԵՆ

Կլէմտէլ կեդրոնական նամակատան առջեւ տեղի ունեցած մամուլային ասուլիսը

Երեքշաբթի, Մայիս 23-ին Կլէմտէլ քաղաքի կեդրոնական նամակատան առջեւ տեղի ունեցած մամուլային ասուլիսի մը ընթացքին տեղեկութիւններ փոխանցուեցան այն մասին, որ բազմաթիւ հայերու անուշտով ի բացակայութեան՝ նամակով քուէարկելու կեղծ դիմումներ գաղտնի են Լոս Անճելըս Գաւառի Ընտրական Արձանագրութիւններու Գրասենեակը:

Քալիֆորնիոյ Նահանգային Խորհրդարանի 43-րդ ընտրաշրջանի դեմոկրատ թեկնածուներէն Ֆրանք Քինթրոյի ընտրական գրասենեակին կողմէ հրաւիրուած մամուլային ասուլիսի մը ընթացքին ելոյթ ունենալով, գրասենեակի փաստաբանը յայտնեց որ, Ընտրական Արձանագրութիւններու Գրասենեակը

12 ՀԱՅԵՐ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ ԵՆ ՏԻԹՈՅԹԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ՇՐՋԱՓԱԿԵՆ ՆԵՐՍ

Նախնական օգնութիւն տուած հայապարմանուհիին

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ Խաժակ Արք. Պարսամեանի կողմէ հրապարակուած յայտարարութենէ մը կը տեղեկանանք որ, Կիրակի, Մայիս 21-ի Տիթրոյթի հայկական եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ պատահած դէպքի մը ընթացքին վերաւորուած են 12 հոգիներ:

Արդարեւ, այն պահուն երբ տեղի կ'ունենար Մարի Մանուկեան վարժարանի տարեկան տօնահանդէսը, «Մինի վէն» ինքնաշարժ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԿԱՌԱՎԱՐԵԼԻ ԿԱՍ ԱՆԿԱՌԱՎԱՐԵԼԻ ԾԳՆԱԺԱՄԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԸ

Մենք արդեն առիթներ ունեցել ենք յիշատակելու, որ Ռոբերդ Քոչարեանը վերջերս առանց իրական պատճառաբանության մերժել է ՆԱՏՕ-ի առաջարկությունները՝ Մալիսի վերջին հանդիպել իհրամ Ալիևի հետ՝ ստորագրելու կամ առնուհանդերձ քննարկելու կարգադրման նոր տարբերակ: Նրա չմեկնելու դրդապատճառները հասկանալի են. մի կողմից առկա է «ուղղամասնական դաշնակցի» բացասական վերաբերմունքը կարգադրումների այս կամ այն «արագագործ» տարբերակների վերաբերեալ, միևս կողմից ՀՀ նախագահը իրաւացիորէն մտավախութիւն ունէր, որ փարիզեան հանդիպումը կարող էր դառնալ դարաբաղեան «Քեմի Դեվիդ»:

Իրօք, որ մրցակցութեան սրութիւնը Հարաւային Կովկասում շատ ուժգին է: Այսպէս, Ռուսաստանում աշխարհաքաղաքական խնդիրների ակադեմիայի փոխնախագահ զենեալ Լեոնիդ Իվաշովի կարծիքով, Իրանում «զինուած հակամարտութեան հաւանականութիւնը բաւականին բարձր է: Իրան ներխուժելու եւ հարուածներ հասցնելու օպերացիան արդէն սկսուել է... Այսօր «իրանական Ատրայէճանում» գործում են ամերիկեան յատուկ ստորաբաժանումները»:

«Որոշ փորձագէտներ ասում են, որ ամերիկացիները խրուել են Իրաքում, ուր որոշ բաներ թարս են ստացուել, եւ այս պատճառով չեն յարձակուի Իրանի վրայ: Կարծում եմ՝ իրավիճակն ամենեւին էլ այդպիսին չէ: Իրաքեան արշաւում գլխաւոր նպատակը նաւթն էր եւ վերահսկողութիւնը այնպիսի առանցքային կէտերի վրայ, ինչպիսիք են Բաբ-էլ-Մանդեբի եւ Օրոմուկի նեղուցները եւ այլն: Այդ նպատակին նրանք հասել են, եւ խանգարողը Իրանն է: Իրաքը նրանք գաւթել են, եւ եթէ գաւթեն Իրանը, ապա կը ստանան կապիտական նաւթը եւ կը վերահսկեն նաւթի համաշխարհային պաշարների 40 տոկոսը... Յանուն այդ նպատակի, ԱՄՆ-ն կը գնայ ամէն ինչի, այդ թւում եւ միջուկային սպառազինութեան կիրառմանը»:

Այսինքն, ըստ գեներալ Իվաշովի, մեր տարածաշրջանում ընթացող մեծ խաղի խաղագումարը չափազանց բարձր է՝ աշխարհի նաւթի շուրջ 40 տոկոսը, ինչը նշանակում է, որ ամերիկացիները կը դիմեն ցանկացած քայլի, կը կիրառեն ցանկացած ճշուում, միայն թէ ապահովեն սեփական ռազմական ներկայութիւնը Իրանից Հիւսիս:

Ի դէպ, կոնկրետ դարաբաղեան հարցում իրադարձութիւնների կտրուկ արագացման մասին է վկայում այն, որ Յունիսի 4-6-ին Ռումինիայի մայրաքաղաք Բուխարեստում նախատեսուած է Հայաստանի եւ Ատրայէճանի նախագահների հանդիպումը «Սեւ ծովը որպէս գործընկերութեան եւ երկխօսութեան գոտի» գազաթնափողովի շրջանակներում: Իսկ մինչ այդ տարածաշրջան են ժամանելու ոչ միայն ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի բոլոր 3 համանախագահները, այլեւ իրենց հետ բերելու են Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի փոխարտգործնախարարներին: Դա վկայում է, որ ամերիկացիները մոթելիզացրել են բոլոր դիւանագիտական ռեսուրսները, որպէսզի Քոչարեանին եւ Ալիևին մի սեղանի շուրջ նստեցնեն ու փորձեն

պարտադրել ինչ-ինչ փաստաթղթի ստորագրում, որը թույլ կը տայ արդէն ամուսն ընթացքում հակամարտութեան գոտի խաղաղապահութեան տակ մտցնել ամերիկեան ռազմական ուժ: Ի դէպ, արդէն իսկ շրջանառու էն արտահոսքեր, որ Սպիտակ տունը մտադիր է փոխել Հայաստանի հետ առնչուած իր ամբողջ դիւանագիտական կորպուսը՝ սկսած Մեթիւ Բրայգայով, վերջացրած Ջոն Էվանսով, այն բանի համար, որ վերջին-

Քոչարեանն անվերջ չի կարող «չորով» մերժել «կարգադրման պատուհանը» օգտագործելու պարտադրանքները

ներս փաստացի ամբողջովին տապալել են «էվոլյուցիոն ճանապարհով» Քոչարեանի ռեժիմը ամերիկեան ձեռնասուն սարքելու ցանկացած հարաւորութիւն: Դժուար չէ նաեւ կուսել, որ առաջիկայում ամերիկացիները իրենց նպատակներին հասնելու համար նաեւ գործի կը դնեն կոմպրոմիսներ ընդդէմ հայկական իսթեբլիշմենթի:

Պարզ է, որ Քոչարեանն անվերջ չի կարող «չորով» մերժել «կարգադրման պատուհանը» օգտագործելու պարտադրանքները, եւ բարձր է հաւանականութիւնը, որ ճշուումները չէզոքացնելու համար նա պարզապէս հարկադրուած լինի շրխկոցով փակել 2006-ի «հարաւորութիւնների պատուհանը»:

Իսկ դա հնարաւոր է միայն մի դէպքում. եթէ Հայաստանում ստեղծուի անյապաղ հանդուցալուծում պահանջող ներքաղաքական ճգնաժամ: Ճիշդ է, Արթուր Բաղդասարեանի հրաժարականը եւ ՕԵԿ-ի՝ կոալիցիայից դուրս գալը ընդդիմութեան մի մասը արդէն իսկ համարում է սուր ճգնաժամի առկայութեան ակնյայտ ու անվիճելի ապացոյց, սակայն սոսկ այդ փաստը դժուար թէ բաւարար լինի, որպէսզի Արեւմուտքին ասուի, թէ Հայաստանում դարաբաղեան կարգադրումը բացառող ներքաղաքական ճգնաժամ է մոլեգնում: Ըստ էութեան, նոյն Ռոբերդ Քոչարեանին այժմ իրօք անհրաժեշտ է ճգնաժամը, եւ այլ հարց է, թէ ինչքանով այդ ճգնաժամը կարող է լինել կառավարելի: Առաջին փուլում միզուցէ բաւարար լինեն այնպիսի միջոցները, ինչպիսիք են, ասենք, արտգործնախարարի հրաժարականը:

Սակայն հետագայում ճգնաժամային իրավիճակը պահպանելու համար դժուար թէ հնարաւոր լինի եռյա գնալ առանց արտահերթ ընտրութիւնների: Իսկ արտահերթ ընտրութիւնները կարող են լինել նախագահական եւ խորհրդարանական: Պարզ է, որ նախագահական արտահերթ ընտրութիւնները այն ծայրայեղ քայլն է, որին Ռոբերդ Քոչարեանը կարող է դիմել, եթէ այլեւս սպառուեն բոլոր միջոցները կանխելու դարաբաղեան «Քեմի Դեվիդը»:

Ուստի ՀՀ նախագահի համար ելք կարող է լինել խորհրդարանական ճգնաժամը, որն աւարտուում է Աժ-ի լուծարումով: Դրա որոշակի նախադրեալները կան. այսպէս, կանխատեսուածներ կան, որ 5 օր անց, երբ Արթուր Բաղդասարեանը կը վերահաստատի իր հրաժարականը,

ԾԱՌԱՅԵՑԻՐ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆԸ՝ ՔՆԻՐ ՀԱՆԳԻՍ

Մօտ երկու շաբաթ հրապարակած առաջին 1000 հարկատուների ցուցակը (2006-ի առաջին երեք ամիսների կտրուածքով) հետաքրքիր է, բնականաբար, այնտեղ հանդիպող յայտնի անուններով: Առաջին տեղերում տեսնում ենք նաեւ տեղական մասնաւոր բիզնեսի ներկայացուցիչներին («Ֆլէշ»՝ 4-րդ տեղ, «Քաղպետրոլ սերվիս»՝ 5-րդ, «Պարես Արմենիա»՝ 6-րդ, «Գրանդ տաբակ»՝ 9-րդ, «Ինտերնէշնլ Մասիս Տաբակ»՝ 11-րդ), եւ անկախ այդ բիզնեսների տէրերի քաղաքական կողմնորոշումներից եւ ընկերական շրջապատից՝ բարձր հարկեր մուծելը յարգանքի է արժանի:

Բայց ինչն է հետաքրքիր. խոշոր հարկատուների շարքերում չկան գործող եւ ստեղծուող կուսակցութիւնների ղեկավարներ եւ անդամներ: Օրինակ, շատ համեստ են վերջերս ՕԵԿ-ից փախած բիզնեսմենների ցուցանիշները՝ Դերժավայի Արկալ (66-րդ տեղ), ՄԱՊ-ի Արտակ (137-րդ), Կովալի Սամօ (337-րդ): Դժուար թէ դա պատահականութիւն լինի:

Գործարար պատգամաւորները մուծում են «Օրինաց երկրին» ամենեւին ոչ այն պատճառով, որ մեծ բարերարներ են: Սովորաբար բարեգործութիւնը ծածուկ չեն անում: Մնացած դէպքերում ոչ մի գործարար (եթէ, իհարկէ, հոգեբուժարան գնալու թեկնածու չէ) չենց այնպէս որեւէ տեղ սխտեմատիկ մուծումներ չի անում: Իզուր են

նր, եւ կը մեկնարկեն Աժ խօսնակի ընտրութիւնները, կարող են ի յայտ գալ որոշակի բարդութիւններ, եւ տեւական ժամանակ ոչ մի թեկնածու չկարողանայ ընտրուելու համար բաւարար ձայներ հաւաքել: Դրան էլ ակելի նպաստում է այն, որ արդէն իսկ լուրեր կան, թէ ՀՀԿ-ի ներսում չկայ միակարծութիւն թեկնածուի վերաբերեալ. դա լինի Տիգրան Թորոսեանը, թէ Գալուստ Սահակեանը:

Անշուշտ, քանզի պատգամաւորների մեծամասնութիւնը սոսկ «կոճակ սեղմող» կամակատարներ են, ամենեւին էլ դժուար չէ արհեստականորէն ստեղծել խորհրդարանական ճգնաժամ եւ ստանալ առիթ Աժ-ն լուծարելու (ակելի շուտ՝ Աժ-ի ինքնալուծարուելու) համար: Բայց այդ ամէնում կայ մի կարեւոր հանգամանք:

Բայց խոշոր հաշուով, Ռոբերդ Քոչարեանին դժուար թէ ձեռնտու լինի հենց հիմա անցկացնել Աժ արտահերթ ընտրութիւններ, քանզի այդ դէպքում հիմնական շահողը կը դառնայ հենց Սերժ Սարգսեանը, որը հետեւաբար օբիեկտիւօրէն շահագրգռուած է, որ խորհրդարանը ձեւաւորուի հնարաւորինս շուտ: Այդ դէպքում Աժ-ում կը լինի ոչ թէ Ռոբերդ Քոչարեանի համար յոյժ ցանկալի «կարկատանային մեծամասնութիւն», այլ յստակ մեծամասնութիւն կ'ունենայ Սերժ Սարգսեանը՝ ՀՀԿ-ով եւ որոշ արբանեակներով հանդերձ: Այդ դէպքում, նա թերեւս դառնայ Ռոբերդ Քոչարեանի՝ որեւէ այլ ընտրանք չունեցող իրաւայաջորդ, ինչը դժուար թէ հաճելի լինի ՀՀ նախագահի համար, եւ ամենից կարեւորը՝ մշուշոտ է դառնում Ռ. Քոչարեանի քաղաքական ապագան Հայաստանում:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱԼԱՉԵԱՆ
«ԻՐԱԻՈՒՆՔ»
5-23-06

նրանք հիմա լայ լինում եւ բողոքում իրենց վրայ «նալոգ դրած» Արթուր Բաղդասարեանից՝ նրանք վճարում էին գիտակցաբար եւ շատ յստակ հաշուարկով՝ «մէկը ծախսեն-տասը ծածկեն» սկզբունքով: Այսինքն՝ իշխող կուսակցութիւններից մէկը նրանց համար «տանիք» էր՝ եկամուտները թաքցնելու եւ պետերւջէ չմուծելու համար: Այստեղ գաղափարական կամ անձնական դրդապատճառներ որոնելն անիմաստ է՝ գործում են բիզնեսի (ցաւօք սրտի, անօրինական բիզնեսի) անողոք օրէնքները: Այսօր ՕԵԿ-ն այլեւս իշխող կուսակցութիւն չէ, ուստի այդ մարդկանց նոր «պապա», նոր «տանիք» է պէտք: Բայց այս դէպքում «տանիքը» պաշտօնապէս յայտարարուի:

Բայց ՕԵԿ-ն այս առումով ամենեւին էլ բացառութիւն չէ: Տանապատիկ ակելի շատ «հարազտ» կուսակցութեանը մուծում են ՀՀԿ-ի գործարար պատգամաւորները եւ, համապատասխանաբար, տանապատիկ ակելի շատ եկամուտներ են ծածկում: «Հանրապետականը» «տանիք կանգնելու» անհամեմատ ակելի մեծ հարաւորութիւններ եւ լծակներ ունի: Մուծում են նաեւ այլ գործարարներ իշխող (կամ «իշխելիք») կուսակցութիւններին եւ բարձրաստիճան այլ պաշտօնեաների՝ նոյն նպատակով: Փոքր-ինչ այլ է թերեւս միայն ՀՅԴ պարագան. բացի դաշնակցական բիզնեսմենների եկամուտներից, նրանց փող են ուղարկում սփիւռքահայ կուսակցութեան ընկերները՝ հայրենի Մալիսի վարում գործունէութիւն ծաւալելու համար: Բայց չգիտես, թէ որն է ակելի լաւ. անյայտ աղբիւրներից արտասահմանեան փողեր ստանալը, թէ՛ հայրենի բիզնեսմեններին «կրկնելը»:

ԱՐԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
«ԱՌԱԻՕՏ»
5-19-06

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈՒԿՐԱՏ ՀՆԱՍԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Մրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ
SOPEB. ԱՐՇԱԿ ՊԱՉԱՆՇԵԱՆ

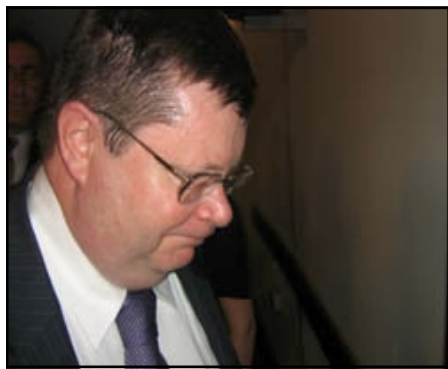
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
ԳԱՐԻԷԼ ՄՈՒՅԵԱՆ
ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԶԳԷՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ՊԱԻԹԵԱՆ
Ֆեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail), \$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ԼՈՒՐԵՐ

«ՆԱՏՕ-Ն ԶԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԶԻ ՊԱՐՏԱԴՐՈՒՄ, ՈՉ ԷԼ ՄՂՈՒՄ Է ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ԴԵՏ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ԽՁԵԼՈՒՆ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Հերթական անգամ Երեւանում էր ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարի Հարաւային Կովկասի ներկայացուցիչ Ռոբերտ Սիմոնսը: Հայաստանի մայրաքաղաքում նա քննարկել է ՆԱՏՕ-ի հետ մեր անհատական գործակցութեան ծրագրին, եւ նաեւ այլ խնդիրներին վերաբերող հարցեր: Հասկանալի է, որ քննարկման ենթակալ հարցերը բաւական շատ են: Բայց դրանց վերաբերեալ որոշակի պարզաբանումներ ստանալու հայաստանցի լրագրողների փորձերը դատապարտուած էին անյաջողութեան, թէեւ Ռոբերտ Սիմոնսը մայիսի 22-ին ժամանելով Երեւան, մայիսի 23-ին իր հանդիպումներն աւարտեց մամուլի ասուլիսով:

ՆԱՏՕ-ի ներկայացուցիչ Ռոբերտ Սիմոնս

Քական Անվտանգութեան Պայմանագրի Կազմակերպութեան հետ գործակցութեանը, եւ նախընտրուած է այդ պայմանագրի անդամների հետ երկկողմ յարաբերութիւնը:

Որեւէ հարցի վերաբերեալ Ռոբերտ Սիմոնսը որեւէ աւելի բան չասաց, քան ասել էր մօտ վեց ամիս առաջ, Հայաստան կատարած վերջին այցի ընթացքում: Սիմոնսը հերթական անգամ գոհունակութիւն յայտնեց Հայաստանի հետ անհատական գործակցութեան ծրագրից, որն ըստ ՆԱՏՕ-ի պաշտօնակցի առաջադիմում է: «ՆԱՏՕ-ն Հայաստանին անդամակցութիւն չի պարտադրում, ոչ էլ մղում է այլ երկրների հետ յարաբերութիւն իրեն իրեն», յայտարարեց Ռոբերտ Սիմոնսը, ասելով, որ Ռուսաստանի հետ յարաբերութիւնը Հայաստանի որոշելիքն է, թէ ռազմակայանների առկայութեան, եւ թէ այլ հարցերի առումով: «ՆԱՏՕ-ն դրա վերաբերեալ պրոբլեմ չունի», յայտարարեց Սիմոնսը: Նա միայն յայտարարեց, որ ՆԱՏՕ-ն շարունակում է դէմ լինել Հաւա-

ՆԱՏՕ-ի հետ գործակցութիւնն ընտրում են երկրները, եւ դա բխում է երկուստեք շահից, ընդգծում է Հիւսիսատլանտեան դաշինքի գլխավոր քարտուղարի Հարաւային Կովկասի յատուկ ներկայացուցիչը: Այդ առնչութեամբ նա նշում է, որ իր ընտրութիւնը կատարել է նաեւ Հայաստանը, որի Անհատական գործընկերութեան ծրագրից, ըստ Ռոբերտ Սիմոնսի, կօճիի Հայաստանին լուծել իր առաջ դրուած նպատակները: Սիմոնսի հետ համատեղ ասուլիս տուող ՀՀ ԱԳ փոխնախարար Արման Կիրակոսեանն էլ շտապեց աւելացնել, որ ՆԱՏՕ-ի հետ անհատական գործընկերութեան ծրագրից ոչ միայն առնչուած է պաշտպանական բնաւառութիւն, այլեւ այն բոլոր ոլորտներին, որոնց բարեփոխումը գտնուած է եւրախնտեգրման գործընթացի շրջանակում:

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ԵՂԲԱՅՐԸ ՄՊԱՌՆԱՑԵԼ Է ԼՐԱԳՐՈՂԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Մայիս 22-ին խորհրդարանում ԱԺ պատգամաւոր, ՀՀԿ խմբակցութեան անդամ, Սերժ Սարգսեանի եղբայր Ալեքսանդր Սարգսեանը անպարկեշտ հայցոյանքների շարք է ուղղել «Իրաւունք» թերթի թղթակից Թագուհի Թովմասեանի հասցէին, ապա նաեւ սպառնացել, թէ «վերջը լաւ չի լինի»:

ՀՀ Խորհրդարանի պատգամաւոր Ալեքսանդր Սարգսեան

Թագուհին թերթում ընդամէնը տեղեկատուութիւն էր տուել այն մասին, որ Սաշիկ Սարգսեանը «Շանթ» ռեստորանում մասնակցել է մի թաղային հեղինակութեան ծննդին, որը տեղի է ունեցել Մայիսի 3-ին, Սոչիի յայտնի թուիչքից ժամեր առաջ: Խնճոյքի ժամանակ գինովցած հեղինակութիւնները յիշել են, որ մի քանի օր առաջ խնդիր են ունեցել Սաշիկ Սարգսեանի հետ, իսկ աւելի ձիւղ, նա խառնուած է եղել խոշոր գումարների հետ կապուած պատմութեան մէջ, ինչի պատճառով այդ հեղինակութիւնները որոշել են յարաբերութիւնները նրա հետ պարզել հենց տեղում, եւ ռեստորանի բակում տեղի է ունեցել «ռազբորկա»:

ընել է Սարգսեանը: Միջադէպին ներկայ էր նաեւ ՀՀԿ խմբակցութեան անդամ Աշոտ Աղաբաբեանը, որը փորձում էր հանգստացնել «պատգամաւորին», իսկ վերջինս շարունակում էր խուլիգանական հայցոյանքներ տալ երիտասարդ լրագրողուհուն բոլորի ներկայութեամբ: «Եթէ դու չասես, թէ ով աս տուել էր ինֆորմացիան քեզ, դու պրոբլեմներ կ'ունենաս, դու գիտես չէ՞ ես ով եմ», - վերջում սպառնացել է պաշտպանութեան նախարարի եղբայրը:

Խորհրդարանում Ալեքսանդր Սարգսեանը փորձում էր պարզել, թէ յատկապէս ով է տուել այդ ինֆորմացիան լրագրողին՝ Թագուհի Թովմասեանին: «Դուք կեղտ էք, գիբիլ էք, դուք ի՞նչ թերթ էք, որ ձեզ հերքում տամ: Աղջիկ ջան, դու գիտէ՞ս, թէ ես ով եմ», - յայտարարե-

Միջադէպին «խառնուել» է նաեւ ԱԺ պատգամաւոր Հրանդ Խաչատրեանը, որն ասել է, թէ եթէ խնդիր ունէք, մեզ ասէք, գիտէք մեզ էլ, թերթն էլ, լրագրողինց ի՞նչ էք ուզում: «Ըտե՛նց էք անում, ձեր պրոբլեմն էն աս, որ դուք աղջիկներին եք դէմ տալի», - ասել է Սաշիկ Սարգսեանն ու մոթմոթալով հեռացել:

10 ԶԱԶԱՐ ՍՓԻՌԲԱՅԱՅ ՎԵՐԱԴԱՐՁԵԼ Է ԶԱՅԱՍՏԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Հայրենադարձութեան եւ հիմնաւորման «Երկիր» միութիւնը «Հայրենադարձութեան մասին» օրէնքի ընդունումն ու հայրենադարձութեան գործընթացի մեկնարկը համարելով Հայաստանի զարգացման հիմնական երաշխիքներից մէկը՝ 2005թ. Սեպտեմբերի 25-ին հրապարակել է բաց նամակ, որտեղ կոչ է արուել ընդունել հայրենադարձութեան մասին օրէնք եւ տալ մեկնարկ հայրենադարձութեան ազգային ծրագրին: «Երկիր» միութեան նախագահ Սեւակ Արծրունու խօսքով, իրենք այդ նամակն ուղարկել են ՀՀ ԱԺ ղեկավարներին: Վերոնշեալ բաց նամակին արձագանքել են ԱԺ ՀՀԿ-ն եւ ՕԵԿ-ը: ԱԺ պատգամաւորների եւ «Երկիր» միութիւնների ներկայացուցիչների հետ առանձին հանդիպումների ժամանակ ԱԺ պատգամաւորները պատրաստակամութիւն են յայտ-

նել սատարել «Հայրենադարձութեան մասին» օրէնքի մշակմանն ու ընդունմանը: «Երկիր» միութեան նախագահ Սեւակ Արծրունին, որ նոյնպէս հայրենադարձ է, կարծում է, որ գանգուածային հայրենադարձութեանը կը նպաստի միայն վերոնշեալ օրէնքի ընդունումը: Իսկ այն իրականացնելու համար Սեւակ Արծրունին գտնում է, որ ժամանակ է պէտք, քանի որ Հայաստանը սփիւռքի համար մի քիչ օտար է իր բարբերով եւ սովորոյթներով՝ դրան յարմարուել է պէտք: Լուսանջլեւասայ Արաբեան վիզէնը, որ արդէն մէկ տարի է, ինչ վերադարձել է Հայաստան, ասում է, որ իր համար կենցաղային սովորոյթների եւ բարբերի դէմ պայքարը դարձել է ամենօրեայ խնդիր: Ըստ որոշ տուեալների, վերջին տարիներին մօտ 10 հազար սփիւռքահայ է բնակութիւն հաստատել Հայաստանում:

ՊԱՐԱՆՁՈՒՄ ԵՆ ՓՈԽԵԼ ՊԱՐԱՆՁԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ «ՈՐԱԿԸ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Համաշխարհային Հայերի Կոնգրեսը ՀՀ իշխանութիւնից պահանջում է, որպէսզի Հայոց Յեղասպանութեան պահանջատիրական «որակը» փոխուի: Հայաստանում մի շարք միջոցառումների մասնակցելու նպատակով Մոսկուայից ժամանած քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանեանը տեղեկացրել է, որ այդ ցանկութիւնն այս շաբաթուրդ ընթացքում փոխանցուել է Ռոբերտ Քոչարեանի եւ ԱԳՆ նախարար Վարդան Օսկանեանի հետ հանդիպումների ժամանակ:

ուածում ուսումնասիրելու է, թէ հայցը ինչպէս ձեւակերպուի եւ ում դէմ:

Անդրանիկ Միհրանեանի ներկայացմամբ, փորձագետների խումբը բաւական ուժեղ է եւ նրանում ընդգրկուած են այնպիսի մարդիկ, որոնց անունը միջազգային հնչեղութիւն ունի: Այդ խմբում, օրինակ՝ ընդգրկուած է Իսրայէլի մի ներկայացուցիչ, որը ժամանակին գբաղուել է Հոլոքոստի հարցով: Այնուամենայնիւ, քաղաքագետը համոզուած է, որ նախաձեռնութիւնը միանգամից արդիւնք չի տայ եւ նշում է, որ «պէտք է սթափ լինենք եւ հասարակութեանը չզցնք թիւրիմացութեան մէջ»՝ ակնկալուող արդիւնքի իմաստով: Անդրանիկ Միհրանեան ակնարկում է նաեւ, որ թէեւ փորձագետների խումբն աշխատում է այդ ուղղութեամբ, սակայն վերոնշեալ քայլին գնալու համար, իհարկէ, անհրաժեշտ է ՀՀ ղեկավարութեան որոշումը:

Համաշխարհային Հայերի Կոնգրեսը համոզուած է, որ հայերի պահանջատիրութիւնը չպէտք է սահմանափակուի միայն ցեղասպանութեան փաստը ճանաչելով, պէտք է լինի նաեւ պատասխանատուութիւն: Համարելով, որ ցեղասպանութեան փաստի ճանաչումը խորհրդարանների կողմից այլ բան է, իսկ դատարանի կայացրած որոշումը՝ մէկ այլ բան, Կոնգրեսն առաջարկում է, որպէսզի Հայոց Յեղասպանութեան հայցով Հայաստանը դիմի ՄԱԿ-ի դատարան, որպէսզի հարցը լուծուի նաեւ միջազգային իրաւունքի հիմունքով: Այդ նպատակով արդէն ստեղծուել է նաեւ փորձագետների խումբ, որն առաջիկայ ժամանակահատ-

իսկ արդեօ՞ք դատարան դիմելու քայլն աւելի չի վատթարացնի Հայաստանի եւ Թուրքիայի յարաբերութիւնները՝ հարցին Անդրանիկ Միհրանեանը պատասխանեց: «Միթէ՞ դատարան դիմելը կարող է վատթարացնել յարաբերութիւնները, յատկապէս եթէ դրանք չկան էլ»:

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐԸ ԽՈՂԸՆԴՈՏԵԼ ԵՆ ՈԱՅՅԻ ՅՈՎՀԱՆԻՍԵԱՆԻ ԶԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Մայիս 19-ին ոստիկանութիւնը խոչընդոտել է «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան ղեկավարի հանդիպումը կուսակցութեան Արմաւիրի ակտիւի հետ: Մինչ Արմաւիր այցելելը, «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան քաղխորհրդի անդամները հանդիպում են ունեցել Միասնիկեան գիւղում, որն անցել է ոստիկանների խիստ հայեացքի ներքոյ: Արմաւիր չհասած, «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան տարածքային գրասենեակից տեղեկացրել են, որ կառուցի ղեկավարին՝ Լեւոն Մարգարեանին հրաւիրել են ոստիկանութիւն եւ սպանացել, որ եթէ Ռաֆֆի Յովհաննիսեանը գա Արմաւիր, ապա իրենք կը դիմեն համապատասխան միջոցների: Այսինքն արգելել են

կուսակցութեան իսկ գրասենեակում կուսակցութեան անդամների եւ ղեկավարի հանդիպումը: Լուրն իմանալով, Ռաֆֆի Յովհաննիսեանը, Վարդան Խաչատրեանը եւ Յովսէփ Խոբրշուղեանը այցելել են ոստիկանութեան բաժանմունք, որտեղ սակայն նրանց ոչ ոք չի ընդունել՝ պատճառաբանելով, որ ոստիկանապետը բոլոր պատասխանատուների հետ խորհրդակցութեան է: Հանդիպման խոչընդոտելը շարքայինները բացատրել են նրանով, որ Արմաւիրում է վարչապետը: Ռաֆֆի Յովհաննիսեանի հանդիպումը իր ակտիւի հետ, այնուամենայնիւ, կայացել է: Տեղեկատուութիւնը ճշդել ենք «Ժառանգութիւն» կուսակցութիւնից:

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՐ 1000 ՄԱՐԴՈՒՆ ԲԱԺԻՆ Է ԸՆԿՆՈՒՄ 66 ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Օրերս հրապարակուեցին աշխարհի տարբեր երկրներում, այդ թվում՝ Հայաստանում, համակարգիչների տարածմանը, ինտերնետի մատչելիությանը վերաբերող համեմատական ցուցանիշներ:

Տեղեկատվական եւ կոմունիկացիոն տեխնոլոգիաների զարգացման համար Միացեալ Նահանգները ծախսում է իր Համախառն ներքին արդիւնքի 9 տոկոսը՝ 3600 դոլար մէկ շնչի հաշուով: Հայաստանի մասին այս կարգի տեղեկութիւններ չեն հրապարակուում, մինչդեռ Ռուսաստանում համապատասխան ցուցանիշները հաւասար են 3,3 տոկոսի եւ ընդամենը 130 տոլարի:

Նախկին խորհրդային հանրապետութիւններից ամենակոմպիւտերիզացուածը էստոնիան է, որտեղ իւրաքանչիւր 1000 բնակչից 921-ը ունի համակարգիչ, նրանցից էլ զրե-

թէ 500-ը օգտուում է ինտերնետին:

Հայաստանի ցուցանիշները շատ աւելի համեատ են. 1000 բնակչից համակարգիչ ունի 66-ը, իսկ ինտերնետից օգտուում են ընդամենը 50-ը: Համեմատութեան համար, Ատրպէյճանում 1000-ից 18-ն ունի համակարգիչ, սակայն ինտերնետից օգտուում են 49-ը՝ ինտերնետ-սրճարաններում կամ աշխատանքի վայրում: Այս առումով Վրաստանը նոյնպէս զիջում է Հայաստանին: Փոխարէնը, Վրաստանում ինտերնետի ամենական վարձն է ցածր՝ ընդամենը 26 տոլար:

ԱՊՀ տարածքում ինտերնետի ամենական վարձի առումով «ռեկորդակիրը» Ատրպէյճանն է՝ 108 դոլար: Աշխարհում ամենաէժան ընտերնետը Իրանում է՝ 6 դոլար, իսկ ամենաթանկը Կենտրոնական Աֆրիկեան Հանրապետութիւնում՝ 175 դոլար: Ամերիկացիները ինտերնետի համար ամենական վճարում են 15 տոլար:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԿԵՂԾԻՔՆԵՐ

Մարունակուած էջ 1-էն

եակին հասած դիմումներու ստուգման ընթացքին ի յայտ եկած է թէ, դիմումնազիրերու ստորագրութիւնները չեն համապատասխանէր Գրասենեակին մօտ գտնուող ստորագրութիւններուն:

Այս պատճառաւ, Գաւառի արձանագրութեան գրասենեակը նամակներ յղած է ենթականերուն, որոնցմէ շատեր պատասխանած են թէ, իրենք նման դիմումներ չեն ներկայացուցած եւ այդ ստորագրութիւնները կեղծ են: Այս պատճառաւ Արձանագրութեան Գրասենեակը փաստաթուղթերը յանձնած է դատախազութեան:

Մամլոյ ասուլիսի ընթացքին ելոյթ ունեցաւ նաեւ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի ներկայացուցիչ Տոքթ. Համբիկ Սարաֆեան, որ յայտարարեց թէ այս պարագային զո՛ւր Հայ քաղաքացիներն են որոնց անունները

օգտագործուած են պաշտօնական փաստաթուղթեր կեղծելու համար:

«Ամերիկահայութիւնը, որ աւելի քան հարիւր տարուայ արմատներ ունի այս երկրէն ներս, միշտ ալ հետեւած են օրէնքներուն: Դժբախտաբար, այս պարագային գտնուած են շրջանակներ, որոնք օգտագործելով վերջին տարիներուն Ամերիկահաստատուած հայերու լեզուի եւ օրէնքներու չիմացութիւնը, դիմած են նման ընտրական կեղծիքներու»:

Ընկ. Սարաֆեան հայտնեց անուշով դատապարտել էտք այս կեղծիքները, կոչ ըրաւ որպէսզի դատախազութիւնը լրջօրէն զբաղի այս հարցով:

Յայտնեք որ, Յունիս 6-ին տեղի ունենալիք նախնական ընտրութիւններուն նահանգային 43-րդ ընտրաշրջանէն ներս Ֆրանք Քինթերոյի միջակիցն է թեկնածու Փօլ Գրիգորեան:

ՊԱՇՏՈՆԱՊԵՍ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԻՐ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆ

Մարունակուած էջ 1-էն

թէն դժգոհ մնաց «Ազգային Միաբանութիւն» խմբակցութեան ղեկավար Արտաշէս Գեղամեան, որ Արթուր Բաղդասարեանին մեղադրեց Ռոբերդ Քոչարեանի եւ Սերժ Սարգսեանի անունները չտալու գանոնք չքննադատելու համար: Գեղամեանի այս միջամտութենէն ետք «Օրինաց Երկիր»-ի եւ Ազգային Միաբանութեան պատգամաւորները սկսան գիրար մեղադրել՝ Սերժ Սարգսեանի կողմէ նիւթական միջոցներ ստանալու մէջ:

«Խօսում էք պաշտպանութեան նախարար Սերժ Սարգսեանից: Բայց նոյն պաշտպանութեան նախարար

Սերժ Սարգսեանից ֆինանսական աջակցութիւն էք ստանում՝ ստուերային խողովակներով», - յայտարարեց Բաղդասարեան: Ի պատասխան որուն, Արտաշէս Գեղամեան ըսաւ, - «Փաստ ունես՝ դատի տուր. Սերժ Սարգսեանին՝ կաշառք տալու, ինձ էլ՝ վերցնելու համար, թէ չէ հիմա Սերժի գակազն ես կատարում»:

Բաղդասարեանէն յետոյ հրաժարական տուին նաեւ Ազգային Ժողովի յանձնաժողովներու նախագահներ, «Օրինաց Երկիր» կուսակցութեան անդամ Մհեր Շահգեղեան եւ Գազիկ Միլեան, որմէ ետք կուսակցութեան անդամները լքեցին դահլիճը:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԴԺԳՈՅ

Մարունակուած էջ 1-էն

նի օրակարգէն: Հրապարակուած պաշտօնական յայտարարութեան մէջ Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը կը յայտնէ թէ, կ'ակնկալէ որպէսզի Ֆրանսայի Խորհրդարանը ոչ միայն հրաժարի օրինագծի քուէարկութենէն, այլ նաեւ, «պաշտպանէ 1915 թուականի իրադարձութիւնները ուսումնասիրելու նպատակով հայթրքական համատեղ յանձնաժողով ստեղծելու մասին Թուրքիոյ առաջարկը»:

Օրինագծի քննարկման ըն-

թացքին բաւական սուր վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան: Օրինագիծը, որ ներկայացուած էր Ֆրանսայի խորհրդարանի ընդդիմութեան՝ Սոցիալիստական կուսակցութեան կողմէ, արժանացաւ նաեւ իշխող պահպանողական կուսակցութեան ներկայացուցիչներու պաշտպանութեան:

Սակայն, ֆրանսական կառավարութիւնը կտրականապէս դէմ էր օրինագծին: Արտաքին գործոց նախարար Ֆիլիփ Դուսաէ Փլազի խորհրդարանէն ներս յայտարարեց, որ եթէ օրինագիծը ընդունուի, Թուրք ժողովուրդի մէծ մասը գայն պիտի նկատէ ոչ բարեկամական քայլ, որ լուրջ

ԵՐԱՏԵՍԻԼ ԵՐԳԻ ՄՐՑՈՅԹԻՆ ԱՆՏՐԵՆ ԳՐԱԻՅՑ 8-ՐԴ ՏԵՂԸ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԼՐԱԳԻՐ»: Աթէնքում աւարտուեց Եւրատեսիլ երգի մրցոյթի եզրափակիչը: Առաջին անգամ մասնակցելով, Հայաստանի ներկայացուցիչ Անդրէն հաւաքեց 129 միաւոր եւ գրաւեց 8-րդ տեղը: Յաղթեց Ֆինլանդիան ներկայացնող ռոք խումբը, եւ յաջորդ տարի Եւրատեսիլը կը հիւրընկալուի Ֆինլանդիայում: Երկրորդը Ռուսաստանն էր, երրորդը՝ Բոսնիա-Հերցեգովինան:

Հայաստանի ներկայացուցչին միաւորներ են տուել Ռուսիան, Բելգիան, Լիտվան, Կիպրոսը, Հոլանդիան, Ուկրաինան, Ռուսաստանը, Լեհաստանը, Ֆրանսիան, Բելառուսը, Գերմանիան, Իսպանիան, Մոլդովան, Իսրայէլը, Յունաստանը, Բուլղարիան եւ Թուրքիան: Առաւելագոյն միաւորներ՝ 12, տուել են Բելգիան եւ Ռուսաստանը: Հայաստանն, իր հերթին, 12 միաւոր էր տուել ռուս երգչի՝ Դիմա Բիլանի օգտին:

Եւրատեսիլի քուէարկութիւնը նման էր «ռեզիտալ համագործակցութեան» եւ աչքի ընկաւ մի շարք օրինաչափութիւններով: Նախ, նկատելի էր հարեւան երկրների համերաշխութիւնը միմեանց օգտին քուէարկելու: Ասենք, Բալկանեան երկրների, Սկանդինաւների, Հիւսիսային Եւրոպայի, Մերձքալթեան երկրների, սլավոնական երկրները:

ԳՏՆՈՒԱԾ «ՍԵՒ ԱՐԿՈՆ» ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Է ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Մայիս 22-ին յայտնաբերուած եւ Սեւ ծովի յատակից վեր բարձրացուած «Արմաւիա» ընկերութիւն վթարուած A320 ինքնաթիռի «սեւ արկղը» պարունակում է օդանաւի անձնակազմի խօսակցութիւնների ձայնագրութիւնները:

Ռուսաստանեան «Նովոստի» գործակալութեան տեղեկացմամբ, այդ մասին յայտարարել է երկրի տրանսպորտի նախարար Իգոր Լեւիտինը:

Նախարարը յաւելել է, որ «սեւ արկղը» 20-50 սանտիմետրանոց տիղմի շերտի տակ է եղել:

Երկրորդ ինքնագրիչ սարքի որոնումները, որը պարունակում է վթարուած ինքնաթիռի չափիչ սարքերի արձանագրած տուեալները, շարունակուում են: Լեւիտինի պարզաբանմամբ, այն ենթադրաբար պէտք է լինի արդէն գտնուած առաջին «սեւ արկղի»

Հայկական օդանաւի «սեւ արկղ»-նրէն մին կը բերուի դուրս

յայտնաբերման վայրից 3-5 մետր հեռաւորութեան վրայ:

Մայիսի լոյս 3-ի զիշերը Ադլերի օդանաւակայանում վայրէջք կատարելիս Սեւ ծովն ընկած հայկական օդանաւի բոլոր ուղեւորները եւ անձնակազմը՝ 113 մարդ, գոհուել են:

12 ՀԱՅԵՐ ՎԻՐԱԴՐՈՒՄԸ ԵՆ

Մարունակուած էջ 1-էն

մը մտած է շրջափակ եւ սկսած է ուղղուել համախմբուած ժողովուրդի վրայ: Հակառակ ներկաներէն շատերու հերոսական ջանքերուն 10 երեխաներ եւ երկու չափահասներ վիրատուութեան են: Թէեւ մահ չէ պատահած, սակայն կան լուրջ վնասուողներ:

քաղաքական հետեւանքներ կ'ունենայ եւ կը թուլացնէ Ֆրանսայի ազդեցութիւնը ոչ միայն Թուրքիոյ մէջ, այլ ամբողջ տարածաշրջանէն ներս:

Ինքնաշարժի վարորդը դիմած է փախուստի, սակայն հետագային ձերբակալուած է ոստիկանութեան կողմէ:

Դէպքի մասին քննութիւններ կատարող ոստիկանները Եկեղեցույ հովիւ Տէր Կարապետ Քոչազեանին ապահովցուցած են թէ, եղածը կրօնական կամ ցեղային բնոյթ չունի:

Օրինագիծի քննարկման ընթացքին Խորհրդարանի շէնքի մօտ հարիւրաւոր ֆրանսահայեր կը սպասէին Ազգային Ժողովի որոշումին:

ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՌԱՎԱՐԵԼ ԱԻԵՐԱԿՆԵՐԻ ԿՐԱՅ

ԱՂԱՍԻ ԵՆՈՒՔԻՆ

1998-ին Քոչարեանի նախագահ դառնալուց յետոյ Հայաստանում ժողովրդավարութեան վիճակը սկսեց կտրուկ վատանալ:

Ընդունուած կարծիք է, որ դա պայմանաւորուած էր ինչպէս յեղաշրջման մեթոտի առանձնապատկութիւններով, այնպէս էլ իշխանութեան եկած ուժերի պատկերացումներով իշխանութեան, հայրենասիրութեան, բարգաւաճման, սեփական շահի եւ այլ քաղաքական կատեգորիաների մասին: Սրան գուրդնթաց սկսուեց ընդդիմութեան պայքարը ոչ միայն իշխանութեան հասնելու, այլեւ իշխանութեան հասնելու մեթոտների՝ ժողովրդավարութեան գարգացման համար, սակայն ընդդիմութիւնը շարունակաբար պարտուած էր թէ՛ մէկ, թէ՛ միւս ասպարէզում, ընդ որում, ի տարբերութիւն հարեւան վրաստանի, ո՛չ Հայաստանում, ո՛չ էլ Ատրպէյճանում ընդդիմութիւնը միջազգային հանրութիւնից լուրջ աջակցութիւն չէր ստանում: Ընդունելով հանդերձ Քոչարեանի բարձր արուեստը ինտրիպների բնագաւառում, ընդդիմութեան գաղափարական սնանկութիւնը, լիդերի բացակայութիւնը որպէս այս պրոցեսների նման ընթացքի կարեւոր շարժիչ ուժ՝ փորձենք վերհանել նաեւ այս ընթացքի արտաքին քաղաքական բաղադրիչը: Միջազգային հանրութեան լուռ աջակցութիւնը Քոչարեանի յեղաշրջմանը, իսկ այնուհետեւ՝ նրան ընդունելը որպէս Հայաստանի լեգիտիմ ներկայացուցիչ, ստիպում է մտածել եւ հասկանալ Քոչարեանի դերը ամենակարեւոր հարցում, որ միջազգային հանրութիւնն ունի Հայաստանի վերաբերեալ՝ դարաբաղեան կարգաւորման խնդրում: Ընդհանրապէս, կասկածելի օրինականութեամբ դեկլարներին բանակցողները մեծ դժուարութեամբ են ընդունում՝ սեղանի շուրջ նստեցնելուց առաջ նրանց դիմաց դնելով որոշակի նախապայմաններ: Այսօր արդէն ակնյայտ է, թէ Քոչարեանի առաջ ինչպիսի նախապայմաններ են դրել՝ դա Ղարաբաղի հեռացումն էր բանակցային գործընթացից: Խնդիրն այն է, որ 1992-98թթ. բանակցային պրոցէսի հիմնական խոչընդոտ էր դիտուում այն, ինչ մենք համարում էինք մեր հիմնական ձեռքբերումը՝ հայկական կողմի երկու բանակցողով՝ Հայաստանով եւ Ղարաբաղով ներկայացուած լինելը: Քոչարեանի նախագահա-

ցումը նրա առջեւ դրուած նախապայմանների կատարմամբ հանեց այդ տեխնիկական խոչընդոտը եւ 1999-ին մեծ խանդավառութիւն կար դարաբաղեան հարցի լուծման ասպարէզի վերաբերեալ: Հետագայ իրադարձութիւնները ցոյց տուեցին, որ որպէս բանակցային պրոցեսը դիւերսիֆիկացնող գործօն ասպարէզ մտաւ նոր կողման՝ հանրային կարծիքը, որը պէտք է ներկայացնէին ազատ մամուլը եւ ընդդիմութիւնը: Այս գործօնը շատ թոյլ աշխատեց մէկ անգամ՝ Քի վեստից յետոյ: Այստեղ էր, որ Քոչարեանի արտաքին ու ներքին քաղաքականութեան մէջ նկատուեց կարեւոր հակասութիւն: Քոչարեանը շարունակեց ընդդիմութեան եւ մամուլի ոչնչացման պրոցէսը մինչեւ այս դաշտի անապատացումը եւ հաճոյք էր ստանում առանց դիմադրութեան հեշտ յաղթանակներից: Միջազգային հանրութիւնը այդ ընթացքներին արձագանքում էր անատամ յայտարարութիւններով, սակայն այն պարզ փաստը, որ մինչեւ այսօր չի կարողացել հասնել, ասենք, «Ա1+»-ի վերաբացմանը, ցոյց էր տալիս, որ այդ հարցում առանձնակի շահագրգռութիւն չկայ, իսկ ընդդիմադիր միտինգի ջարդը ամբիկեան դեպքնատան դիմաց կամ էվանսի պէս «իշխանամէտ» դեպքնատան ուղարկելը ակնյայտ է դարձնում, որ Արեւմուտքն այստեղ նահանջում է ժողովրդավարութեան իր չափանիշներից եւ իր կողմից է նպատակում Հայաստանի քաղաքական դաշտի անապատացմանը: Պատճառն այստեղ միակն է՝ Քոչարեանի դիրքերի թուլացումը բանակցային պրոցէսում եւ նրան փակուղու մէջ գցելը:

Իհարկէ, Քոչարեանը կ'ուզէ նար, որ լինէր մի լուրջ գործօն, որի վրայ կը բարդեր չբանակցելու եւ չհամաձայնուելու իր քաղաքականութիւնը, որն իրեն կ'ուժեղացնէր բանակցութիւններում, սակայն այդ գործօնը՝ ուժեղ ընդդիմութիւնը, հասարակական սեկտորը, մամուլը, անմիջական ներքին սպառնալիք են նրա իշխանութեան համար: Այդ պատճառով Քոչարեանը ստիպուած է խուսանաւել ներքին սպառնալիքի՝ ընդդիմութեան, եւ արտաքին սպառնալիքի՝ դարաբաղեան փաստաթուղթը ստորագրելու պարտադրանքի միջեւ: Որպէս ալտերնատիվ լուծում պսել-դոլընդդիմութիւն ստեղծելու հայրենական ճարտկամութիւնը նոյնպէս արդեն չի աշխատում՝ աւելի

ԵՐԱԺԱՐԱԿԱՆ ՍԸ ՈՐ ՊԻՏԻ ԳԱՐ ՈՐՈՇԱՊԵՍ ԸԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ԱՅԼԱՊԵՍ ԸԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆԵՐՔԻՆ ՓՏԱԽՏԸ

Շարունակուած էջ 1-էն

իմն ու իր կուսակցութիւնն էին ուզում»:

Այս ժխտական բոլոր տուեալները մղած են Ա.Ժ.ի նախագահը, որ վերանայի իր ու իր կուսակցութեան ազգային, ընկերային ու միջազգային բաղաձայնութիւնը, ու անցնի առողջ ԸՆԴԻՄՈՒԹԵԱՆ, իր իսկ բառերով ըսած՝ «գնալու համար պայմարի մեր ցանկալի»:

Կասկածներ կան, որ պետութեան երկրորդ դեմքի ընդդիմադիր

շարքերը անցնելու խաղ է: Մեկնելով այն իրողութեան, որ մինչ Պաղտաստեան լուրջ ամբաստանութիւններու ենթակայ կը դարձնէ Քոչարեանի իշխանութիւնը, անդին՝ իշխանութիւններու ներկայացուցիչներ (օր. Ա.Ժ.ի փոխ նախագահը, Տ.Ա.Գ.) դրուատանքով կ'արտայայտուին «Օրինաց երկիր» կուսակցութեան հասցէին:

Արդեօ՞ք, «Օրինաց երկիր» կուսակցութեան ընդդիմադիր դիրքերը անցնելու ենթադրել չտար, թէ Ա.Ժ.ի իշխանամէտ կուսակցութիւններու համախմբումէն ներս սկսած է խմորումը պատակտու մի, ու որիչներ, շուտով, կրնան հետեւիլ «Օ.Ն» կուսակցութեան օրինակին:

խորացնելով փակուղին: Քոչարեանը, որ գոնէ աշխարհ տեսնելու, բայց նաեւ իր լեգիտիմութիւնը ցուցադրելու համար միշտ հաճոյքով էր արձագանքում ցանկացած հրաւերի, այժմ խուսափում է աշխարհի հզորների հետ հանդիպումից, քանի որ նահանջի, խաբէլու եւ խուսանաւելու ճանապարհները այլեւս փակ են: Միւս գործօնը, որ թուում էր, թէ կը նպաստի Քոչարեանի խուսանաւելուն՝ կոշտ դիրքորոշումն էր՝ միայն միացում կամ անկախութիւն: Համադրուելով ատրպէյճանական կոշտ դիրքորոշման հետ՝ առանց նախապայմանների տարածքների վերադարձ, թուում էր, թէ սա վերացնում էր բանակցութիւնների դաշտը, չէր թողնում քննարկման որեւէ եզր: Սակայն

միջազգային հանրութիւնը գտածի նոր տերմին՝ «5-10 տարուց հանրաքուէ», որը հայերէն թարգմանելուց կարող է նշանակել անկախութիւն, իսկ ատրպէյճաներէն՝ տարածքների վերադարձ: Կարծես այս խոչընդոտն էլ է յաղթահարուած, եւ ուրեմն մնում է միայն Քոչարեանին ու Ալիեւին բռնելն ու մի սենեակում փակելը: Քոչարեանը, կարծես, դեռեւս փորձում է Հայաստանում թաքնուելով լուծել իր յարատեւման խնդիրը: Այս տեխնիկական դետալը լուծելու համար եւս համաշխարհային հանրութիւնն ունի հարուստ փորձ՝ յիշենք Բելգրադի ուժեղացումը, որոնք աւարտուեցին սերբերին ուղղուած առաջարկով՝ որ հենց իրենք բռնեն ու յանձնեն Միլոշեւիչին:

ՄԱՍԻՍ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year) * \$50,00 for USA
 * \$60,00 (second class), \$ 75,00 (Air Mail) for Canada.
 * \$85,00 (second class), \$ 125,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
 Address: -----
 City: ----- State:----- Zip Code:-----
 Country: -----
 Tel :----- Fax : -----

AGBU PASADENA HIGH SCHOOL REGISTRATION FOR 2006-2007 IN PROGRESS
High School Prep, 9, 10, 11 Grades

FOR INFORMATION, Please call

818.883.5379
 www.agbuphs.org

CLASSES WILL START
September 12, 2006

818.883.5379
 www.agbuphs.org

ՀԲԸՄ ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ 2006-2007

Արձանագրութիւնները կը Շարունակուին Նախապատրաստական, 9, 10, 11 դասարաններու համար Յաւելիալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ՝ ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԹՐՔԱՅՆԵԼՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՄՄԵՆ ՔԻՒՐՔՅԱՆ

Հայոց Չարդէն՝ ցեղասպանութեան քառասուն տարի ետք Թուրքիոյ մէջ նոր ոճիր մը եւս գործուեցաւ: Ոճիր մը, որուն ականատես եղան ոչ միայն Կ. Պոլսոյ ժողովուրդը ու Թուրք լրագրողներ, այլ նաեւ IMF-ի ու World Bank-ի 8 Սեպտեմբերի ժողովին հետեւելու համար Կ. Պոլսի մեկնած օտար լրատուական գործակալութիւններու բոլոր ներկայացուցիչները:

6 Սեպտեմբեր 1955-ի երեկոյեան, լաւ կազմակերպուած խուժան մը, Կ. Պոլսոյ զանազան թաղերուն մէջ ոչ-մահմետական բնակիչներու բնակարաններուն, վաճառատուններուն եւ գործատեղիներուն վրայ յարձակեցաւ: Նման դէպքեր գուգահեռաբար պատահեցան նաեւ Զմիւռնոյ (Իզմիր) մէջ:

6-7 Սեպտեմբերի այդ ոճիրը՝ բռնաբարում, թալան եւ սպանդ, գործադրուեցաւ օրուայ վարչապետին գիտակցութեամբ ու հրահանգով, ինչպիսին էր 1915ի Չարդը:

«6-7 Սեպտեմբերի դէպքերը», ինչպէս յետագային կոչուեցաւ, Հանրապետական Թուրքիոյ կառավարութեան հետապնդած՝ Թուրքիան թրքացնելու քաղաքականութեան արիւնոտ մէկ պտուղն էր:

Օսմանեան կայսրութիւնը «բազմազգ պետութիւն» մըն էր: Այդ շրջանին «օսմանեան ազգ»-ի հասկացութիւնը կար: Բոլոր ժողովուրդները եւ ցեղային միաւորումները միասնաբար կը համարուէին «օսմանեան ազգ՝ օսմանցի»: Օսմանեան վերնախաւը, ի սէր կայսրութեան գոյատեւման, պետութեան «բազմազգ եւ բազմաշաղկապ» պատմութեանը հազարուցած էր, խորքին մէջ թուրքը նկատելով տիրապետող ազգ «Millet-i hakime- միլլէթի հաքիմէ»:

3 Նոյեմբեր 1839ին հռչակուած երկրին առաջին սահմանադրութեամբ (Թանզիմաթ Ֆերմանը) օսմանցիին մարդկային իրաւունքները պետական երաշխաւորութեան տակ առնուեցան: Իւրաքանչիւր օսմանցի, առանց ազգութեան ու կրօնի խտրութեան, յաշտ օրէնքի, իրարու հաւասար նկատուեցաւ: Մահմետական տարրը իր գերակայութիւնը կորսնցուց: Ինչոր որոշ անհանգստութիւններու տեղի տուաւ: Մահմանադրութիւնը պետական աւագանիին արգիլեց քմահաճ սնօրինութիւններ կատարել, որոնք կը կիրարկուէին պետու-

Թուրքիայի խուժանի յարձակումէն ետք

թեան հիմնադրութեան ի վեր:

Այս սահմանադրութիւնը պատրաստուեցաւ նկատի առնելով ֆրանսական սահմանադրութիւնը՝ գոհացում տալու Եւրոպային, յատկապէս Անգլիոյ, եւ ոչ թէ օսմանցի ժողովուրդին: Օսմանեան կայսրութեան մէջ պետական պաշտօնէութիւնը եւ գինուորական ծառայութիւնը, որպէս պատուաբեր ասպարէզներ, վերապահուած էին Թուրք ցեղին, թէեւ կայսրութեան վերջին շրջաններուն նախարարական աթոռ գրաւած հայեր այլ եղան: Ոչ-մահմետական ժողովուրդը առհասարակ կը զբաղէր առեւտուրով, որով տնտեսական կեանքը՝ առեւտրական ու ճարտարարուեստի հրապարակը, մեծամասնութեամբ հայերու եւ յոյներու ձեռքն էր, մասամբ ալ՝ հրեաներու: Անոնք իրենց արդար վաստակով հարստացած էին:

Ոչ-մահմետական այլ մարդիկը թէեւ չէին գինուորագրուեր, սակայն «պետէլ»՝ փոխարժէք կը վճարէին: 1914ին հռչակուած օրէնքով մը՝ Mkelleyet-Askeriye Kanun-i Muvaakkati (Միւլէյէթիյէթի Ասքերիյէ Քանունը Մուվաքքաթի-Չինուորական Պարտաւորութեան Առմժամեայ Օրէնք) ոչ-մահմետականներն ալ գինուորագրուեցան:

Երբ Օսմանեան կայսրութիւնը փլուզումէ փրկելու համար սուլթան Համիտի եւ Երիտթուրքերու որդեգրած փանիսլամիզմը եւ փանթուրանիզմը իր սպասուած արդիւնքը չտուաւ, Պալքանեան Պատերազմի պարտութենէն ետք (1913) ազգային՝ թրքական ոգի մը ստեղծելու աշխատանքին թափ տրուեցաւ:

Յաշտ իթթիհատ վէ Թերաքքի կուսակցութեան, Թուրքիան կը

պատկանէր Թուրքերուն եւ այդ Թուրքիան պէտք է ըլլար ոչ-Թուրք տարրերէ մաքրուած Թուրքիա մը: Սա, Օսմանեան կայսրութիւնը քանդելու եւ նոր Թուրք պետութիւն մը հիմնելու ծրագիրն էր:

Թալաթ, 1991ին, իթթիհատ վէ Թերաքքի կուսակցութեան Սլեանիկի մէջ գումարուած 4րդ համագումարին, պատգամաւորները կը վստահեցնէ, թէ Օսմանեան կայսրութիւնը Թուրք պետութիւն մըն է: Արդէն իթթիհատականներուն համար օսմանցի ըմբռնումը Թուրքի համապատասխան էր: Այդ ժողովին կեդրոնական վարչութեան անդամ կ'ընտրուին թրքացման գաղափարախօսութեան հայրը՝ Զիա Կէօքալիփ՝ ծագումով քիւրտ մը եւ իր երկու գործակիցները: Այս համագումարի աւարտին հրատարակուած յայտարարութեան մէջ կ'ըսուի, թէ՛ եթէ օսմանցիներու քաղաքականութիւնը ժողովուրդին կարելի չըլլայ համոզելով կիրարկել տալ, գինուորական ուժի գործածութեան կարելի է դիմել: (1)

Իթթիհատի կարկառուն դէմքերէն տոքթ. Նազըմ գաղտնի ժողով մը ընթացքին հետեւեալ արտայայտութիւնը կ'ունենայ. «Եթէ 1909ի մեր Ատանայի եւ այլ վայրերու մէջ կատարել տուածին նման տեղական Չարդերով պիտի գոհանանք, օգուտի տեղ վնաս կը հանի, մեր մաքրագործել առաջադրած ուրիշ տարրերը, արաբները, քիւրտները կ'արթնցնէ եւ վտանգը մէկի տեղ երեք կ'ըլլայ. կը մեծնայ եւ գործադրութիւնը կը դժուարանայ... Եթէ այս մաքրագործումը ընդհանուր եւ վերջնական պիտի չըլլայ, օգուտի տեղ վնաս կը բերէ. պէտք է հայ ազգը արմատախիլ ըլլայ, մեր հողին վրայ անհատ մը անգամ չմնայ, հայ անունը մոռցուի»: (2)

Տոքթ. Նազըմ նոյն գաղտնի ժողովին նաեւ ըսած է «Ես թրքութիւնը կենդանացնելու համար ձեզի ընկեր, եղբայր եղայ, ես Թուրքին, միայն Թուրքին ապրիլը, այս հողերուն վրայ անկախ իշխող ըլլալը կը փափաքիմ: Ոչ-Թուրք տարրերը թող ջն ջուին, որ ազգութեան եւ որ կրօնին ալ պատկանած ըլլան: Այս երկիրը ոչ-Թուրք տարրերէն մաքրել պէտք է»: (3)

Նոյն ժողովին կը մասնակցի նաեւ տոքթ. Պահաթտիի Շաքիր: «... Մեր ազգային կալուածին մէջ միայն Թուրք յառաջդիմութիւնը եւ բարգաւաճումը կրնանք արտօնել. հինէն մնացած ազգերը, անհարգատ եւ վնասակար խոտերը արմատախիլ ընելով մեր հողը

Յարձակում Բիւրսայի մէջ

մաքրելու ստիպուած ենք: Մեր յեղափոխութեան նպատակ-ծրագիրը այս է... զանազան տարրերէ բաղկացած օսմանեան խառնուրդը ազգային դրոշմ չունի...», - կ'ըսէ ան: (4)

Այս ժողովին մասնակցած է նաեւ Ճաւիտ՝ իթթիհատի կառավարութեան ելեւմտական նախարարը: Ան ալ հետեւեալ արտայայտութիւնը ունեցած է. «Տնտեսական իշխանութիւնը հայու ձեռք է, հայերէն ոչ ոքի մնալու պայմանաւ բնաջնջումը մեր ազգային քաղաքականութեան տեսակէտին որչափ որ ստիպողական պէտք մըն է, նոյնչափ ալ Թուրքին տնտեսական իշխանութիւնը հիմնելու համար կարելոր է, քուէի դիմենք»: (5)

Տակաւին սուլթան Մահմուտ Բ.ի ջրով (1808-1838) առեւտրական հրապարակը թրքացնելու համար ոչ-մահմետական ու օտարահայ պատակ առեւտրականներու չափ գործունեայ չեղող մահմետական առեւտրականներու տրուեցաւ այնպիսի մենաշնորհներ, որոնք ժամանակի ընթացքին պարտադրութիւններու տակ օտարներուն շնորհուած էին: Անոնք հակառակ այս առաւելութիւններուն առեւտրական հրապարակին վրայ զգալի ուժ մը չկրցին ըլլալ: Սուլթանական Ֆերմանը կրնար առաւելութիւններ շնորհել, բայց ոչ՝ առեւտրական ձիրք ու յատկութիւն:

Երբ այլեւս Օսմանեան կայսրութիւնը սկսած էր յետադիմել, եւ պատերազմները փոխանակ աւար ու հարստութիւն բերելու մեծ ծախսերու դուռ կը բանային, ոչ-մահմետականին հարստութիւնը թալանելու եւ հրապարակը թրքացնելու գաղափարը դարձաւ պետական քաղաքականութիւն:

Առաջին Աշխարհամարտը Թուրքին առեւտրական հրապարակը ազգայնացնելու, Փոքր Ասիան ոչ-մահմետական տարրերէն մաքրելու, յատկապէս արեւելեան նահանգներու մէջ մեծամասնութիւն

Շար.ը էջ 17

A.A.A. INSURANCE SERVICES
Commercial
Auto
Fire
Life
Health
1975-2005
30th ANNIVERSARY
E-mail: BMaronian@AOL.com

ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՌԱԺԵՇՏ Է

ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ՉԷ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ՁԵՐ ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ՍԻԱՍԱՆԹՕ ՄԱՐՈՆԵԱՆ

818 500-9585 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205
ONE EIGHT HUNDRED FOUR "HAI-TAD"

**ՇԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ՕԾՈՒՄ
ՊԱԹՈՆ ՌՈՒԺԻ ՄԷՋ
ՊՕՂՈՍ ՄՈՒԹԱՖԵԱՆ ԵՒ ՎԱՋԳԵՆ ԳԱԼԹԱԷԺԵԱՆ
ԿԸ ՊԱՐԳԵԻԱՏՐՈՒԻՆ**

Արեւելեան Թեմի Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեան նորած Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ խորանիմ առջեւ, շրջապատուած եկեղեցականներով եւ դպրաց դասով

Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Լուրգիանա Նահանգի Պաթոն Ռուժ քաղաքի մէջ, տեղի ունեցած է Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ օծման արարողութիւնը: Այս առթիւ Արեւելեան Թեմի Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ Բարեջան Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեան Կիրակի, Մայիս 14ին, պատարագած է նոր եկեղեցւոյ մէջ եւ կատարած է սրբանկարներու օծումը: Արարողութեանց մասնակցած են Հոգշ. Տ. Արարատ Ծ. Վրդ. Գալթաքճեան, Հոգշ. Տ. Առէն Վրդ. Ճէպէճեան եւ Արժ. Տ. Ներսէս Ա. Քհնյ. Ճէպէճեան: Դպրաց դասի երգչախումբը դեկավարած է Հայրենի անուանի

երաժիշտ Խորէն Մէլիանճեան: Այնուհետեւ՝ տեղի ունեցած պաշտօնական ճաշկերոյթի ընթացքին Ամենայն Հայոց Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը շնորհուած է Տիար Պօղոս Մուխամբեանին, իսկ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մետալով եւ յատուկ կոնդակով պարգևատրուած է Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Ծխական Խորհուրդի ատենապետ՝ Տիար Վազգէն Գալթաքճեանը: Արդարեւ անոնք այս մեծ պատիւին կ'արժանանային շուրջ երկու տասնեակ տարիներու իրենց եկեղեցանուէր եւ ազգանուէր անխոնջ ծառայութիւններուն համար:

**ԱՐՓԻԱՐ ԵՒ ՇԵՐՄԻՆԷ ՃԱՆՈՅԵԱՆՆԵՐ
ՊԱՐԳԵԻԱՏՐՈՒԵՑԱԻ Ս. ՆԵՐՍԷՍ
ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՄԵՏԱԼՈՎ**

Կիրակի, Մայիս 21ին, Սան Ֆերնանտո Հովիտի Ս. Պետրոս Հայաստանեայց եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագի ընթացքին թեմիս բարեջան առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի նախագահութեամբ տեղի ունեցաւ պարգևատրումի արարողութիւն: Մասնակցութեամբ՝ Գերշ. Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեանի, Գերշ. Տ. Եփրեմ Արք. Թապաղեանի եւ եկեղեցական դասուն: Արդարեւ, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Հայրապետական յատուկ կոնդակով մը Ս. Ներսէս Շնորհալի շքանշանով կը պարգևատրէր քաղաքիս ծանօթ ազգայիններէն Տէր եւ Տիկ. Արփիար եւ Հերմինէ Ճանոյեանները: Անոնք այս պարգևին կ'արժանանային աւելի քան քառորդ դար Մայր Աթոռ Ս.

էջմիածնին եւ զաղութիս տարբեր հաստատութիւններուն ընձեռած բազմապիսի ծառայութիւններուն համար: Իր հերթին՝ Յովնան Սրբազան եւս բարձր գնահատեց ճանոյեան ամոլին եկեղեցանուէր եւ ազգանուէր աշխատանքները եւ ըսաւ թէ արժանի էին այս յարգանքին ու աւելի եռանդով պիտի փարին իրենց գործին:

Այնուհետեւ եկեղեցւոյ կից Գարակէօզեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ սիրոյ սեղան ընդունելութիւն մը, ուր գործադրուեցաւ պատշաճ յայտագիր մը: Խօսք առին Տիկին Ֆլորա Տունայեանց եւ ընտանիքի անդամները:

Հանդիպման աւարտին շնորհակալական խօսքերով հանդէս եկան Արփիար եւ Հերմինէ Ճանոյեանները:

**ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻ ԸԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ**

**1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԸՆՈԱԶԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680
(626) 398-0506**

WAHIB'S MIDDLE EAST RESTAURANT
"Where the East Meets the West"

MEDITERRANEAN - LEBANESE FOOD

BANQUET HALL

CATERING FOR ALL OCCASIONS

FAMILY ENTERTAINMENT
EVERY FRIDAY & SATURDAY NIGHT INTERNATIONAL & ARABIC SHOW

**CALL FOR RESERVATIONS
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641**

910 E. MAIN ALHAMBRA, CA

ENJOY THE FOOD
ALONG WITH THE LIVE MUSIC

**NAZO, VARTAN, AMIR &
SINGER MUHAMMAD**

BELLY DANCING

ՊՈԼՍԱԿԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՐԱԿԵՐՈՎ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԸՍԻ ՄԷՋ ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ «ՓՈՔՐ ԲԵՄ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԻ ՅԱԶՈՂ ԵՐԵԿՈՆ

Դերասանները ելույթի աւարտին

ՄԱՐԻԷթ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Թատրոնը ծնունդ առած է առասպելի եւ ծիսականութենէ: Նախնական ժամանակաշրջաններուն, մարդիկ ծիսակատարութիւններ կը կատարէին որոնք կը փառաւորէին գերբնական ուժերը, յաղթանակներն ու հերոսները: Թատրոնը կ'ընդգրկէ մասնաշատուկ տեղ մը մեր հայ մշակոյթին մէջ: Թորոնթոյի Ս. Երրորդութիւն Հայ Առաք. Եկեղեցւոյ «Փոքր Բեմ» թատերախումբը բեմադրիչ Տին Սիրարփի Աճէմեանի ղեկավարութեամբ յաճախ կը շրջի երկրէ-երկիր, ուր անոնք կը ստանան դրական քննադատութիւններ: «Փոքր Բեմ» թատերախումբին սիրտն ու հոգին վաստակաւոր բեմադրիչ-դերասանուհի Տին Սիրարփի Աճէմեանն է:

Ուրբաթ, Մարտ 31 եւ Շաբաթ եւ Կիրակի, Ապրիլ 1 եւ 2, 2006ին, ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տէմիրճեան վարժարանի «Աղաճանեան» սրահը լեցուն էր թատերասէր հանրութիւնով որոնք եկած էին վայելելու վերոյիշեալ թատերախումբին ներկայացուցած հուշակաւոր երգիծանկարիչ Ալեքսանտր Մարուխանի «Մենք Հայերէն Չենք Գիտեր» ծիծաղաշարժ կատակերգութիւնը: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Լոս Անճէլըսի Պոլսահայ Միութեան Մշակութային Յանձնախումբի Ատենապետ՝ Տքթ. Յովհաննէս Գուլակ Աւետիքեան որ բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն եւ շնորհաւորեց թատերախումբի ղեկավար Տին Սիրարփի Աճէմեանի իր թատերական գործունէութեանց 60ամեակը, ապա թուեց թատերախումբին անդամները եւ Յանձնախումբին անունով շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն Պոլսահայ Միութեան բոլոր ձեռնարկները քաջալերած ըլլալուն համար:

Դերասանները ներկայացուցին կատակերգական պատկերներ ուր թէեւ կը շեշտուէր անգլերէն գրականութիւնը որ անգլերէն լեզուին ամենագեղեցիկ արտայայտութիւններէն մին է, սակայն մեր ազգի հոգին մեր լեզուին մէջ է որ պէտք է տեսնենք զոր եթէ լաւ չսորվինք՝ մենք պակաս կը զգանք ինքզինքնիս: Պէտք է թող տրուի որ մեր հայոց լեզուն եւ մշակոյթը նահանջէ մանաւանդ հայոց արժէքներուն իմացումը մեր նոր

սերունդին եւ հայեցի ուսման եւ կրթութեան անհրաժեշտութիւնը, պէտք է հայ լեզուն եւ մշակոյթը

դառնայ գերագոյնը: Մենք ուրիշներուն ըրածը կրկնելով բան մը չենք կրնար աւելցնել: Դերասանները ստեղծեցին իրական կեանքէ առնուած ծիծաղաշարժ պատկերներ վերջին բաժնով ներկայացնելով դարձը դէպի մեր արմատներուն, մեր իսկութեան արժէքներուն որոնք խորթ չեն, հարազատ են որ մեր հայրերուն, բանաստեղծներուն, մտաւորականներուն հոգիով կեանք առած են: Առաքել Գոմպըլըքեանի կուրծքին տակ կը բաբախէր բոցավառ սիրտ մը որ մեր մշակոյթի անվերադարձ գնացքի վախը նորէն ապրեցնելու իր մարմաջը կը յայտնէր: Իսկ Սեդա Դեհերեանի ներկայութիւնը կ'իշխէր ու կը կախարդէր հանդիսատեսները: Բեմի վրայ ան շոտայօրէն կը սփռէր իր կրակը, ջերմացնելով հանդիսատեսներուն սրտերը: Սեդայի խաղարկութիւնը երբ մէկ անգամ տեսնես, պահանջը կը զգաս դարձեալ տեսնելու: Բարսեղ Մարկարոսեանի խաղարկութիւնը կը բնորոշուէր բեմական հիանալի իր արտաքինով ու յստակ արտայայտութիւնով: Վարուժան Թորոս թաղականի իր դերին մէջ կը ցուցաբերէր բեմական ամենագին ու ամենաշնորհեալ առանձնայատկութիւնները: Գառնիկ ձէօ-

մէրթ կակագ Տքթ. Նուպարի իր դերին մէջ բեմը կը լեցնէր ու կը տիրէր արժանանալով հանդիսատեսներուն բուռն ծափահարութեան: Հռիփսիկ Մարգիսեան իր ազգայնաշունչ բուրոյղ դերով կ'արտայայտէր իր ընդվզումը հայկական արժէքներուն անտեսման հանդէպ: Գէորգ Աղամեան տեսնողի եւ դիտողի աչքով, քննադատ ոգիով, հանդարտաբարոյ նկարագրով, հեղնոտ դիտողութիւնով կը զգուշացնէր կեղծիք եւ բարոյախօսութենէ հեռու մնալ: Յարութ Տառլունեան անաչառ դիրք որդեգրած հայապահպանման կոչ կ'ուղղէր, օտար լեզուի կողքին կարդալ նաեւ հայերէն գիրք եւ քալել անշեղ եւ արժանապէս Սահակ եւ Մեսրոպ սուրբերու ճամբէն: Իսկ Հիլտա Ջաքարեան իր աղքատիկ, փոքրօրի անձնաւորութեան տակ պահած էր հարուստ սնուցի իր պատիր բարոյականութիւնը որով վերջաւորութեան բոլորն ալ մերկանալով իրենց կեղծ անձնաւորութիւններէն կը վերադառնային դէպի մեր պատուական ազգին արմատները: Մինչ պարմանուհիներ Քնար եւ Միշէլ Դեհերեաններ իրենց անմեղունակ դերերով յաւելեալ փայլք

Շարք էջ 16

CALIFORNIA PRIMARY ELECTION

43RD ASSEMBLY DISTRICT

Glendale, Burbank, Los Feliz, N. Hollywood, Silver Lake, Toluca Lake

Քուէարկեցէք ի նպաստ Ֆրէնք Քինթրոյի

43rd District Vote for One	PAUL KREKORIAN Burbank Board of Education Member	Democratic	43 → ☐
	FRANK QUINTERO City Councilmember	Democratic	44 → ☒ <small>Vote</small>

ՄԱՅԻՍ 30, 2006
Վերջին պայմանաժամ տունէն
Քուէարկելու դիմումը ներկայացնելու

44TH ASSEMBLY DISTRICT

Pasadena, Altadena, Duarte, La Canada, South Pasadena, Temple City

Քուէարկեցէք ի նպաստ Տայան Փիթըրսըն-Մուրի

44th District Vote for One	BRIAN CENTER Sheriff's Department Advisor	Democratic	43 → ☐
	DIANA PETERSON-MORE Editor/Small Businessowner	Democratic	44 → ☒ <small>Vote</small>
	ANTHONY PORTANTINO City Council Member	Democratic	45 → ☐
	ADAM MURRAY Teacher/Healthcare Counselor	Democratic	46 → ☐

ՅՈՒՆԻՍ 6-Ի ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՆԱՐԱՆԳԱՅԻՆ
ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՁԵՐ ՁԱՅՆԸ
ՏՈՒԷՔ Ի ՆՊԱՍՏ
ՀԱՅ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ
ՊԱՇՏՊԱՆԱԾ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒՆ

Paid for by Armenian Council of America - Political Action Committee

Massis Weekly

Volume 26, No. 18

Saturday, May 27, 2006

Officially Resigning as Speaker of National Assembly Arthur Baghdasarian Declares: Armenians Live in a Society of Fear

109 deputies were in attendance at the Armenian Parliament hall to be present at the resignation of the NA President. First Arthur Baghdasarian read out the names of the deputies who left the Orinats Yergir faction. Then RA deputy Speaker Tigran Torosyan informed that according to the 20th article of the NA regulations Arthur Baghdasarian has submitted a letter of resignation from the post of the NA President.

Arthur Baghdasarian started his resignation speech thanking all the deputies regardless of their political beliefs and at-

titudes towards him, the NA staff, the journalists and his former coalition partner parties.

Artur Baghdasarian insisted over the weekend that his Orinats Yerkir party is now an opposition force said. «Social surveys show that 70% of the population of Armenia is afraid. We will fight against the society of fear. We will fight for the free society». He said that if the present rates of birth and death are preserved, even if no one leaves the country, in 2050 there

Continued on page 2

Uproar As French Parliament Shelves Vote On Armenian Genocide

PARIS -- Angry scenes broke out in the French National Assembly last Thursday after lawmakers were forced to call off a vote on a bill that would make it a punishable offence to deny the Armenian genocide.

Debate on the opposition bill — which has sparked a diplomatic row between France and Turkey — started late, and the time allocated for its discussion ran out before a vote could take place. Discussion of the controversial text will now be pushed back to October at the earliest, under the parliamentary calendar.

Shouts filled the assembly as the

French-Armenians protesting in Paris

bill's supporters accused members of the ruling Union for a Popular Movement (UMP) of stalling debate. Dozens of lawmakers — angrily yelling “Vote! Vote!” — had to be evacuated from the building af-

Continued on page 2

Hit-and-Run Assault at the St. John Armenian Church in Southfield, Michigan

Paramedics and police attending to the injured

SOUTHFIELD, MICHIGAN -- On Sunday afternoon (May 21), a minivan drove through the grounds of St. John Armenian church, where a carnival was in process, with parishioners young and old celebrating the annual closing ceremonies of the local Alex and Marie Manoogian School. According to the parish pastor, the Rev. Fr. Garabed

Kochakian, twelve people, including ten children, were injured. Despite heroic actions by several parishioners to stop the van, it fled; but the driver was later arrested by the police, a man who they believe intentionally drove a maroon, 1994 Plymouth Voyager van through the crowd

Continued on page 2

Paul Krekorian's State Assembly Campaign Under Investigation Armenian Community Victimized by Fraudulent Absentee Ballot Scam

ACA representative Harry Sarafian during the press conference

GLENDALE -- Armenian Community leaders and victims of an absentee voter fraud scam spoke out on Tuesday for the first time about a month long investigation of Paul Krekorian for the State Assembly Campaign and allegations of voter fraud. The inquiry into possible voter registration irregularities allegedly engineered Krekorian's campaign has been referred to prosecutors, county officials said Monday.

The Registrar of Voters began their investigation after a random check uncovered signatures on absentee ballot request that did not match signatures on those voters' registration cards. Voters reported being sent ballots they never requested. In addition to what the Registrar has uncovered, new reports are coming in daily as knowledge of the fraud spreads throughout the community.

“We were shocked to see the magnitude of the improprieties in this case,” said Steve Kaufman, attorney for Frank Quintero during the press conference. “We have called upon the LA County Reg-

istrar to immediately involve the District Attorney to investigate and prosecute those who are responsible. We will continue to work with the Registrar to ensure that the election proves is fair and that the voters' rights are protected.”

“this isn't about a campaign, or who you are supporting”, said Meri Keshishian, a victim of the scam. “This is about someone forging my signature, and that's just wrong”.

According to Harry Sarafian, board member of Armenian Council of America, the Armenian American community as a whole has been victimized by these actions which if left unpunished will disenfranchise the community.

According to sources in the LA County Registrars office, they have sent letters to approximately 1,000 voters whose absentee ballot applications appear to have been signed by someone other than the voter. They have already received a substantial number of responses from voters indicating that they had not submitted the absentee applications.

US House Subcommittee Maintains Military Aid Parity Between Armenia and Azerbaijan

WASHINGTON, DC -- A House foreign aid subcommittee reinstated U.S. policy to maintain military aid parity between Armenia and Azerbaijan in the Fiscal Year (FY) 2007 Foreign Operations bill.

Lawmakers approved a symmetrical appropriation that amounts to \$3.5 million in Foreign Military Financing (FMF) and an additional \$790,000 in International Military Education and Training (IMET) assistance to both Armenia and Azerbaijan. Earlier this year, the Administration submitted a request for Azerbaijan that exceeded security assistance to Armenia by \$1.095 million.

Following the vote, Armenian Caucus Co-Chair and Committee Member, Rep. Joe Knollenberg (R-MI) told that “It is vitally important that Congress maintain military assistance parity between

Armenia and Azerbaijan. We do not want to unintentionally disturb the delicate balance of power that exists in the South Caucasus nor weaken our credibility as an impartial and leading mediator in the Nagorno Karabakh peace process.”

“Given the fact that relations between Armenia and Azerbaijan continue to be tenuous, it is imperative that the U.S. maintain a balanced approach,” said Armenian Caucus Co-Chair Frank Pallone, Jr. (D-NJ). “Furthermore, I am pleased that the Committee called for a higher allocation to Armenia than that requested by the Administration.”

The FY 2007 foreign aid bill also includes \$62 million in economic aid to Armenia and up to \$5 million in humanitarian assistance to Nagorno Karabakh.

Continued on page 2

Armenian Airbus Black Box Recorder Recovered

The black box voice recorder from an Armenian Airbus passenger plane that crashed in the Black Sea earlier this month has been raised from the sea bed, an official at the Russian transport ministry said Monday.

"We found the black box yesterday during the night," a source at the ministry, who asked not to be named, told AFP.

All 113 passengers and crew died when the Armavia airlines Airbus A320, which had taken off from Yerevan, crashed May 3 during its approach to Russia's Black Sea resort of Sochi. Eighty-

five of the victims were Armenians, many of them on family visits.

The transport ministry source said the recovered black box was "the one with voice recordings and was lying 25 to 50 centimeters (10 to 20 inches) under the mud. This evening we should find the flight data recorder, which should lie about five meters away."

A submersible vessel has been used to search for the flight recorders, which were reported to be lying at a depth of some 500 meters (1,600 feet) below the surface.

Armenian Church Joins In Condemning 'Da Vinci Code'

Armenia's Apostolic Church on Tuesday added its voice to worldwide religious condemnations of the film "The Da Vinci Code", calling on Armenians to boycott the blockbuster and the book it is based on.

"The book by Dan Brown is disrespectful in regard to a sacred part of Christianity and insults the feelings of believers," Church spokesman Vahram Melikian told AFP. "It contradicts the Bible and distorts Christian truths," he said.

"The Da Vinci Code", based on a best-selling novel of the same name by

US writer Brown, centers on a theory that Jesus Christ fathered a child with Mary Magdalene, and that the Roman Catholic Church covered it up. Since the film's release last week, it has sparked protests from Christian and Muslim groups in numerous countries, some of which have banned it.

"We cannot ban the film. That is done by individuals, whom we call on not to show the film on (cinema) screens in Armenia," Melikian said, adding that Armenia "made Christianity the state religion 1,700 years ago."

Armenians Live in a Society of Fear

Continued from page 1

will be 500 thousand people left.

"When we said that the state must support young families they said it was populism. It is not populism; it is the road to the development of the country. We think that social-economic reforms must be deeper. Being part of the authorities for three years we tried to introduce our approaches. Many good things have been done, but

many have been omitted. And now we have decided to follow our own route».

Baghdasarian has not ruled out the possibility of Orinats Yerkir forming an alliance with some anti-Kocharian groups to contest next year's parliamentary elections. "I don't rule out that Orinats Yerkir will contest the elections in an alliance. But I don't rule out that Orinats Yerkir will contest the elections single-handedly either," he said.

Uproar As French Parliament Shelves Vote On Genocide

Continued from page 1

ter the leader of the assembly declared the session closed.

Earlier Foreign Minister Douste-Blazy came out openly against the bill, which follows on from a 2001 French law officially recognizing the Turkish massacres of Armenians at the end of World War I as genocide. "If adopted, this text would be seen as an unfriendly gesture by the great majority of the Turkish people," he told lawmakers, warning its adoption would have "serious political consequences and weaken our position not only in Turkey but across the entire region."

"Turkey is a leading economic and trade partner... We cannot accept this bill," Douste-Blazy said.

The bill would make punishable by up to five years in prison and a fine of 45,000 euros (57,000 dollars) the crime of denying that Turkish troops committed genocide against the Armenians. The

same punishment is on the statute books for people who deny that the Jewish Holocaust took place.

Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan — backed by Turkish business leaders and unions — appealed this month to France to block the contentious new bill, warning of the threat to bilateral relations. Ankara briefly recalled its ambassador from Paris for consultations this month, amid rising tensions over the bill.

While the 2001 law was passed when the Socialist Party had a majority in the National Assembly, the new bill could only pass with support from ruling party deputies — who had been given a free vote on the text. The bill has provoked divisions within both the UMP and the Socialist Party. Former Socialist minister Jack Lang said it would "undermine the efforts of those in Turkey who are trying to bring Ankara to recognize its history", and warned against a trend towards "criminalizing public expression".

US House Subcommittee Maintains Military Aid Parity

Continued from page 1

The level of funding for Armenia, although less than the amount Congress appropriated in FY 2006, is \$12 million more than that requested by the Administration in February. In that request, the Administration also called for an additional \$1 million in FMF to Azerbaijan over Armenia and

suggested \$885,000 for Azerbaijan versus \$790,000 for Armenia in IMET assistance.

The bill will be considered by the full House Appropriations Committee later this week. Once the House of Representatives and Senate complete action on their versions of the bill, a joint House-Senate Conference Committee will reconcile the differences.

Richard Hovannisian's "The Republic of Armenia" Released in Armenian

YEREVAN -- Professor Richard G. Hovannisian, chairholder in Modern Armenian History at UCLA, was publicly honored today on the occasion of the Armenian-language publication of the first volume of his four-part epic, entitled "The Republic of Armenia: The First Year, 1918-1919." The event was organized by the National Academy of Sciences and the Writers' Union of Armenia, with support from the Armenian Center for National and International Studies (ACNIS). The presentation brought together prominent specialists in Armenian studies, leading scholars and intellectuals, political and public figures, diplomats, and media representatives.

Held in the auditorium of the Writers' Union of Armenia, the program was opened by Academician Vladimir Barkhudarian, vice president of the National Academy of Sciences. "There remain historical phenomena which call for further, deeper research. One such experience is the history of the first Republic of Armenia which, through four decades of diligent dedication and groundbreaking work with a wealth of primary sources, Academician Richard Hovannisian has fully and objectively brought to light," he said.

The next speaker was chairman Levon Ananian of the Writers' Union. In his words, "The Republic of Armenia" is a colossal oeuvre and thus one of the greatest achievements in contemporary Armenian studies. "It is noteworthy that the author of the book is a unique symbol of our national pride. An incisive thinker and a scholar with professional methodology, Hovannisian's international standing and pre-eminence in the field keep growing."

Volume One of "The Republic of Armenia" was presented in detail by Professor Ashot Melkonian, director of the Academy's Institute of History. He first underlined the historiographic value of the work. According to Melkonian, in the 1960s and 1970s, when the historical truth about the First Republic was concealed by political strictures, this masterpiece by Richard Hovannisian was an underground imperative for those in Soviet Armenia who were researching and studying the topic. "The ultimate importance of this book is that the concept of statehood forms its entire backbone," he concluded.

In his turn, Professor Babken Harutiunian, chairholder in Armenian History at Yerevan State University, commended "The Republic of Armenia" in terms of its reliance on a broad spectrum of sources as well as its application of the precept of continuity in historical science. "Aside from presenting the historical record completely and truthfully, each chapter and every line of the work are founded in a supreme notion of patriotism." It is not a coincidence, he continued, that owing directly to the incessant efforts of Professor Hovannisian a school of modern Armenian history has been developed in the diaspora.

Raffi Hovannisian, founding director of ACNIS and Armenia's first Minister of Foreign Affairs, congratulated his father on the accomplishment of finally bringing the whole history of the First Republic home to Armenia. "Comprehensively researched and objectively presented, Richard Hovannisian's authoritative account both gives cause for moments of historic pride and achievement and offers a record of losses and shortcomings which the new Armenia must avoid repeating. It is a valuable lesson of liberty and legitimacy, democracy and diplomacy, sovereignty and security, which must be drawn today—in the name of the Republic of Armenia, past and present."

Also noteworthy were artistic contributions by literary expert Svetlana Khanumian and professor of theology Khoren Palian.

Finally, Richard Hovannisian took the floor and extended his deep appreciation to the organizers of the event, the scholars, intellectuals and everyone present, and acknowledged Vrezh Markosian, director of the Tigran Mets Publishing House, for his high-caliber production of the volume. Hovannisian shared vignettes from his childhood, his student years, and his four-decade quest for "The Republic of Armenia." A well-rounded understanding of the history of the First Republic, he said, will enable its modern-day heir to steer clear of mistakes and never place false hope in paper guarantees for security, which we have trusted on numerous historical occasions and suffered setbacks as a result.

The capacity crowd of assembled leaders, intellectuals, and students stood to express their appreciation of the work and its creator.

Hit-and-Run Assault at the St. John Armenian Church

Continued from page 1

about 2 p.m. as members of the church and community played on five colorful inflatable structures and enjoyed fresh popcorn.

As the accident occurred, onlookers screamed for the driver to stop the van, with at least one man jumping onto the vehicle and breaking out the driver's side window before being thrown off.

"He is definitely a hero," Southfield Police Sgt. Mike Mellec said of the man who tried to stop the driver. "We have information to believe it was intentional."

Police believe the suspect drove the van along a road behind the Alex Manoogian School before turning down a small road between the school and a tent erected for the festival, which was held between the school and church.

Those injured were taken to Provi-

dence Hospital in Southfield with injuries including bruises, broken ankles and a broken pelvis. Police did not identify the injured.

Stunned parents stood on the edge of the by-then-deflated playscapes holding their children. Water bottles, children's shoes and other items were strewn along the ground.

According to Fr. Kochakian, who was thankful that no one was killed, some of the injuries are serious, and that the witnesses are shaken emotionally. The local police responded promptly, and quickly transported the injured parties to a hospital for immediate treatment.

Fr. Kochakian has assured that at this point in their investigation, police have ruled out a religious or racial motive for the assault. The driver is in custody, and will face serious charges later this week.

Monumental Columbia University Conference on Independent Armenia Ten Distinguished Panelists Present Research Papers - III

This is the third of three major articles on the all-day conference that took place at Columbia University on March 11, sponsored by The Columbia University Armenian Center, and the University of Michigan, Ann Arbor, Armenian Studies program. Ten distinguished panelists tackled the crucial topic of "State-Building and Policy-Making in an Independent Armenia: 1991-2006". The first and second panels, published in the last two weeks, dealt with "Foreign Policy and Security Issues", and "Domestic and Political Policy".

Part III - Economic Policy

The third panel of the Columbia University conference on independent Armenia, focused on "Economic Policy" and featured four outstanding scholars, including Hrand Bagratyan, Armenia's Prime Minister from 1993-1996; Arman Martirosian, Armenia's Ambassador to the United Nations; economist Arman Sarian from Paris; and World Bank economist Saumya Mitra. The panel was moderated by Michigan University Professor Gerard Libaridian.

Armenia's former Prime Minister Hrand Bagratian, a specialist in economic theory and transformation, is currently vice president of the Yerevan Brandy Factory. He started his detailed analysis by putting forth some theories on the failure of the Soviet Union, including nationality problems, the arms race with the West, Gorbachev's failures in transitioning to a market economy, and especially the com-

plete incapability of bringing the scientific-technological advances down to the people. Due to the political inactivity from Moscow on these fronts, the republics took the initiative and "staged economic changes from below," he observed. "Hence, the political collapse of the USSR moved to the foreground, and the republics were forced to implement economic reforms under conditions of a global political-economic crisis."

The transfer of property to private hands became the first goal of economic reforms at the start of the 1990's, he noted. In land reform, Armenia, the first among Soviet republics, implemented large-scale land privatization. But land reform revealed weaknesses of the collective state farm system, and Armenia didn't turn into "an engine of economic development. It wasn't transformed into a full agrarian reform."

Even though state property, in the beginning, was amalgamated with power authorities, the first stage of reform took place with its break up and division, its separation from the state, and its internationalization. In the next few years, he predicted three possible scenarios, including political reform resulting in property broken up and divided in a competitive environment; or, significant nationalization; or, a new revolution with total redistribution.

Concerning taxes, he related that small businesses bear the brunt. Big entrepreneurs are given tax remissions because big business "acts as the political

agent of state authorities" and is rewarded for its economic services to the state. He advocated a single flat tax of added value in all CIS (Commonwealth of Independent States).

And to bring about good governance, he urged the separation of property, economic activity, and legal, regulatory-auditing activities from the state; the solidifying of executive power, and the ending of the "dishonesty that defines the presidency." While the Armenian president "is not supposed to be the head of the government, "in actuality he decides everything, he stated, adding that the current administration "understands that it should be ended. That is why it has begun to diversify," he declared.

Orthodox Capitalism

Mr. Bagradian called the current economic system in Armenia, "orthodox capitalism" where the state "does not adopt any laws, but always designates the private sector to determine its behavior." He revealed the startling figures of 400 families in the U.S. controlling ten percent of the GDP, 40 families in Russia in charge of 15.8 percent, and *44 families in Armenia controlling 52 percent, with one family alone owning five percent.* To remedy this, he suggested "internationalization and competitiveness" of governing, and the elimination of such functions as "state paternalism and quasi-state governance of the economy."

In regional and foreign economic affairs, he stated that Armenia should be

"transformed into a regional economic crossroad of intercourse and interchange between North and South, East and West. Geographically, economically and ethnically, and with the presence of the diaspora, Armenia should be a "convenient regional financial center."

Also, an alternate customs service should be created, so that strict state controls over the import of goods can be eased.

Armenian banks for investors has decreased because of the consolidation of banks, resulting in the complete disappearance of corporate capital. Because of this, he pointed out that Armenia is in the last place among CIS countries as a regional financial center. He advocated "not allowing the government to have direct control over all transaction, providing full freedom to primary agents of dealership, and excluding the arbitrary behavior of political leaders toward financial institutions."

Armenia's Ambassador to the United Nations Armen Martirosyan has been an advisor to two of Armenia's Prime Ministers (1991-1993), and has served as Deputy Minister of Foreign Affairs. He explained the reforms of the 1990's as "macroeconomic stabilization, trade liberalization through tariff cuts, budget consolidation, privatization, the flexible exchange rate regime, and the banking system. Also on the plus side was land reform based on egalitarian distribution of

Continued on page 4

UCLA Conference on Armenia's Economic Development

Part II

Dr. William Ascher, McKenna Professor of Government and Economics at Claremont McKenna College, was the first of three discussants of Gelbard's presentation. The report, he began, confirmed the healthy cooperation between the Armenian government and the IMF and World Bank, allowing the government to embark on ambitious economic reforms, including fiscal consolidation, opening trade, and strengthening the energy and banking sectors and public administration. He regards an increase in the salary of civil servants as "a first step in combating corruption." Armenia, Ascher stated, has important advantages, including a high level of education, its diasporan connections, and opportunities to integrate more closely with both Russia and Western Europe. Yet Armenia still faces major challenges, as even the strong economic growth in recent years has brought the level of the Gross Domestic Product (GDP) back only to its pre-independence level. The economy is now very vulnerable to the global business cycle, while the rural population is far more at risk than the "most politically-mobilized groups, typically the urban sector." He questioned the validity of the statistics provided to the IMF regarding the sharp reduction in poverty and called for an independent evaluation. The reduction of poverty is closely related to the government's ability to collect taxes, an area in which serious problems exist. Professor Ascher emphasized that it is critical that major investments be made in education, health, roads, and irrigation in the neglected rural areas, and he pointed to

the important role that can be played by non-governmental organizations and the Diaspora in focusing on this challenge. "The Diaspora Community must demand accountability and transparency in interacting with the government. International interactions are important for promoting greater governmental honesty and competence."

Professor Daniel Mazmanian, Bedrosian Chair in Governance and the Director of the Judith and John Bedrosian Center on Governance at the University of Southern California, noted that the IMF report presented by Enrique Gelbard showed that strong economic progress had been registered in the "take-off" and recovery period in Armenia. But the report also cautioned that to remain on a high-growth trajectory a number of deeper changes would be needed which go beyond macroeconomic policy. Of particular importance is the challenge of combating corruption. "While no society is exempt from the plague of corruption, it is clear that for Armenia to move forward changes will be necessary across not only the economic sphere but also in civil society and the governmental sphere to address this deeply rooted problem." Dr. Mazmanian then outlined the minimum reforms in the economic sphere (transparency in business transactions; adoption of international best-management protocols; joint-venture with reputable international companies); in civil society (protection of free speech and free press; cultivation of civic engagement in school and community; encouraging NGO participation in society); and in government (high standards of professional training and ex-

pectation of public officials; international networking; clear performance goals for public agencies; greater transparency in government; balancing public administrative authority with parliamentary and judicial review and accountability).

Dr. Ara Khanjian, Professor of Economics at Ventura College, gave three explanations to the observation that poverty rates in Armenia are decreasing, while, on the other hand, there is the broadly-held perception that most of the population is experiencing economic hardship. "First, certain segments of the population are not benefiting from these positive statistics. Second, there are regional disparities. Third, the poverty line is very low, and it underestimates the true amount of poverty in Armenia. Economic growth alone is not sufficient to reduce poverty. The government should increase expenditures on pro-poor economic policies such as rural roads, water resources, education, healthcare, reduction of corruption, and redistribution of assets. There are two feasible ways of generating higher government pro-poor expenditures: First, Armenia's budget deficits are low as a percentage of the GDP. Additional spending through borrowing, even if resulting in higher deficits, could be beneficial to economic development if it is directed toward improving the infrastructure, human capital, and productivity. Second, Armenia's tax revenue as a percentage of the GDP is very low. A major challenge faced by Armenia is to increase its tax revenues and raise its tax revenue to GDP ratio." Dr. Khanjian suggested that "one way to achieve this is to increase the marginal tax rate which was reduced in the year

Michael Intriligator, Armen Alchian, Richard Hovannisian

2000."

Moderator of the session, Michael Intriligator, introduced the discussion period by referring to his colleague Armen Alchian as "the Armenian Adam Smith." He then related his own experiences in dealing with the transition of the post-Soviet states to a market economy. He questioned the wisdom of the "shock therapy" that was laid on the newly independent republics, including Armenia, for the purpose of a rapid transformation to market economics. "I have been criticizing the initial package of reform proposed by the World Bank and IMF, a recipe for a transition to a market economy, sometimes referred to as the 'Washington Consensus,' that called for Stabilization, Liberalization, and Privatization, what I refer to as 'SLP.' As I saw it, this package omitted three critical parts of reform that are necessary components of a transition to a market economy. These were the development of Institutions, the need for Competition, and the need for a proper role for the Government, which I refer

Continued on page 4

UCLA Conference on Armenia's Economic Development

Continued from page 3

to as 'ICG.' Without them, as I had warned, this shock therapy SLP package has had disastrous consequences for the economies of the post-Soviet nations, representing, as many have noted, more shock than therapy." Professor Intriligator then explained each of the points in the two formulas, SLP and ICG, arguing the SLP had led to a pseudo-market economy of artificial capitalism and that problems from this approach, without implementing ICG, still remain. He concluded: "A true transition to a market economy requires a strong and activist government, which must take a leading role in establishing institutions, enforcing the rule of law, and overseeing an appropriate regulatory framework, as is still true today." A brisk discussion period concluded the morning session.

Taxation, Trade, and Banking

The afternoon session, moderated by Professor Lee Ohanian of UCLA's Department of Economics, featured three specialists on economic development. Dr. David Grigorian of the IMF and a co-founder of AIPRG assessed the issue of tax collection. He summarized his paper as follows: "The Armenian economy has performed strongly, particularly since 2000, by almost any macroeconomic criteria. Yet, despite years of consecutive double-digit growth, ratio of tax revenues to nominal GDP has been low and fairly stable at about 14½ percent. Clearly, Armenia's record income growth has not resulted in buoyant revenues, a point that has also been underscored by many observers of the Armenian economy. This limits the government's ability to address serious poverty and social issues, as well as to invest in infrastructure to enhance the economy's long-term growth potential." Dr. Grigorian assessed the factors that account for Armenia's stubbornly low tax-GDP ratio and then discussed the impact of tax reforms and tax revenue performance under IMF-supported programs with a comparative econometric study of the main determinants of tax revenues across a large number of countries. He found that the persistence of Armenia's low-tax GDP ratio is explained by the presence of weak institutions, poor governance, and a large informal shadow economy, and concluded by offering several policy recommendations to boost revenue performance.

Dr. Federica Saliola of the University of Rome and the World Bank discussed her work on the business climate, using a newly-constructed index that puts Armenia in a comparative regional perspective. She maintained that Armenia's recent impressive economic performance is not sustainable unless reforms to improve the investment climate are implemented. In fact, based on an index constructed with her World Bank colleagues Giuseppe Iarossi and Giovanni Tanzillo, Armenia experienced a deterioration in its business climate between 2002 and 2005. Dr. Saliola explained that the major reason of such a phenomenon is the decline in Armenia's institutions, as the quality of those institutions and the costs associated with the "institutional environment" has become worse. "In particular, political influence, corruption, red tape, and inefficiency of the judicial system are the main culprits." The second part of the

paper discussed the bottlenecks in private sector development as perceived by Armenian entrepreneurs.

The issue of tax evasion was analyzed as was the link between evasion and corruption. Evidence was presented "that red tape, access to finance, and corruption remain the main impediments to productivity growth in Armenia." The last part of the paper established an order of priority of reform and assessed Armenia's competitiveness with countries in the region, including measures that would help to bridge the existing 40 percent productivity gap when compared with Turkey.

The third afternoon speaker, Mr. Nerses Yeritsyan of the Central Bank of Armenia reviewed the country's progress in financial sector reforms. He noted that Armenia has gone through several stages of consistent sustainable reforms since the collapse of the Soviet Union, with the purpose of building a stable and well-functioning financial system. During the period of transition, "the financial sector reforms in Armenia have achieved substantial progress, especially in the banking sector, where much has been done, including the closure of weak and inefficient banks and the strengthening of others." Shortcomings are unavoidable and to correct them is a real challenge but at the same time it opens up new opportunities for further reforms and development. "This leads to a new reform program—the third generation reform agenda—that takes into account the lessons learned and addresses the problems of the entire financial structure, that is, banking, insurance, capital markets, and private pension schemes. The main lessons of past reforms persuaded the policymakers to become more outward oriented, devise longer-term ambitious but realistic targets, and eventually internationalize or globalize Armenian's financial markets." Yeritsyan concluded: "Attracting foreign direct investment by reputable transnational financial firms is the best way to achieve these objectives. In this context, among other institutional measures, integrity and maintaining Armenia's distance from money laundering and terrorist financing is key."

Session moderator Lee Ohanian observed that the conference highlighted both the considerable economic progress Armenia has made during the past decade and the economic challenges it still faces. "The most exciting aspects of the research presented show the potential for future economic growth in Armenia. There is considerable room for improvement in the business environment in Armenia, especially in making it more competitive. This is important because increases in competition tend to go hand-in-hand with increases in efficiency and productivity. Improvements in the Armenian business climate, particularly reduction of bureaucratic costs and firmer institutional changes, may bring about considerable increases in productivity and income. Moreover, the Armenian financial system has developed considerably and is on track to becoming a modern center of financial intermediation. To the extent that modern economies are successful because they are efficient and allocate capital to the most productive uses, Armenia indeed has a potentially bright future." The session concluded with another lively discussion period with the engaged and concerned audience. Following Professor

Monumental Columbia University Conference

Continued from page 3

state-owned lands. "Despite its shortcomings, this policy has played a positive role in reducing poverty in rural areas, he stated.

However, inequality and extreme poverty have increased, he noted, adding that the reforms of the 1990's "did not address the underlying structural problems that inhibit growth in the productivity and incomes of the poor." Since 2003, some corrections have been instituted, including double-digit GDP growth, significant drop in interest rates, growing export, improving income distribution, and the tripling of the budget which has reached one billion dollars.

He called the privatization of state-owned enterprises in the early 1990's as the "corner stone" of Armenian government policies then. However, it required a "substantial degree of institutional capacity to be implemented effectively for the interest of the whole society," he pointed out.

Three Important Roles For Change

In the current process of structural change, he singled out three roles for the Armenian state, including providing a vision for the future during a period of transition with true choices and times frames; the state providing an "institutional reality" for this vision; making the state as the "ultimate conflict manager" in its role as the "guarantor of property rights and as the designer and executor of the public agenda. No state, however 'strong' it is, works with a clean slate," he declared.

In conclusion, he observed that for effective economic performance, Armenia has chosen the "evolutionary model of state building through democratic consolidation, the maturing of civil society, and effective foreign aid, which is effectively designed, conditioned and delivered."

Arman Sarian, was Economic Advisor to the Armenian government from 1993 to 1996, and has participated in several of the European Union's technical aid programs to the CIS. He called Armenia's GDP growth "one of the strongest" of the CIS, and related that this was the result of "credibility of the macroeconomic policies of stabilization; the correction effect after the depression; and the importance of external transfers, especially since 2000." Long-term growth will be achieved by the level of domestic and foreign investments, he stated.

He stressed that the financing of the economy should be reinforced with the intermediation of the banks, improvement in the business environment, and positive incentives for businessmen to create projects. "Attracting foreign investments, supporting innovation and devising a strategy to promote exports will be essential

to maintain growth rates higher than six percent," he declared.

"In the current geopolitical context, any advance toward peace and stability in the area will improve the total performance of the country. If Europe overcomes its difficulties and finds the means to expand without weakening, the prospect of a rapprochement and integration with Europe would anchor the region in a zone of greater stability," he noted in conclusion.

World Bank economist Saumya Mitra specializes in the European and Central Asia departments, focusing on economic reforms in Armenia and the South Caucasus.

He ranked Armenia as among the best performers in Europe and Asia minor in its record of steady growth and low inflation. It is "pace-setting" within the CIS for its record of structural reforms. Growth has now made a significant dent on poverty." However, he pointed out that Armenia remains poor, with income per head below \$1300 today.

For investment to respond, he suggested that the next wave of reforms be directed at "sharpening the competition framework of the economy, achieving closer integration to international trade and capital markets, deepening financial markets, and creating the conditions for absorption of knowledge on the path to high technological sophistication."

Competition Must Be Strengthened

He surmised that Armenia has begun to address the second generation of reforms "somewhat fitfully." Though utility reform and privatization, and some corrections in the business environment have been made, nonetheless, there exists a weak state of corporate governance, poor property rights enforcement, arbitrary practices in tax and customs administrations, corruption, stunted financial markets, as well as shortcomings in telecommunications and civil aviation. "Competition must be strengthened," he stressed.

Among Armenia's weakest areas are registering property, access to credit, property rights and large severance payments, he declared, and blamed this on poor governance and "outright corruption." He also listed customs, tax administration and the courts as major problems. He recommended that the Armenian government should remove all government-imposed economic entry barriers on telecom by 2009, as well as eliminating government-imposed entry barriers to air transport. However, he praised Armenia's "open regime in trade, and in capital and investment flows," and expressed the hope that Armenia will focus on these reforms, so as to lock in its "stellar economic performance" in the years ahead.

Hovannisian's closing remarks, the conference ended with renewed sustained applause in a standing ovation for 92-year-old Armen Alchian, who listened attentively throughout the program.

Mr. and Mrs. Vahik and Alice Petrossian

of the Armenian Educational Foundation hosted the participants, other visiting scholars from Armenia, Great Britain, and Canada, and the UCLA Armenian Studies faculty to a post-conference dinner reception with a number of other AEF members.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր, եւ կը ցանկանաք զանոնք նուիրել Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝ ապա առաքեցէք հետեւեալ հասցեով
G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104

ԾԱՆՐԱՑՆԵԼՈՎ ՂԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵԱՆ ՆԺԱՐԸ...

ԳԱՐՈՒՇ ՀԱՐԵԱՆՑ

Արեւելեան առածն ասում է, որ գրիչ վերցնելուց շատ առաջ, ստեղծագործողը նախ պարտաւոր է դէմքով նստել դէպի սպիտակ պատը երկարօրէն, որպէսզի համբերել սովորի, համբերութիւն մշակի, յետոյ միայն ձեռնամուկ լինի գիրք գրելու խղճահարոյց գործընթացին: Կէս-կատակ, կէս-լուրջ է սա, բայց իրականութեան հետ աղերսներ ունի: Դեղնակտուց գրողիկները մասին չենք խօսում: Նրանք թող տապալուեն իրենց գրամոլութեան թաւալում: Իսկ այս ամէնի սրբազան գիտակցութեամբ գինուած հեղինակը՝ օգտուելով իր իսկ կենսափորձից, աշխարհայեացքից, վարպետութիւնից, քաղաքացիական պատասխանատուութիւնից, արուեստագէտի անթառամ անհանդուրժողականութիւնից, անհնար է, որ նարտադրի ուշագրաւ բաները: Հասարակական արտոնների, բարքերի շինծուութեան դէմ արշաւող գրող-անհատը կը հասնի որոշակի արդիւնքի, եթէ երբեք չընկրկի, չվախենայ, չենթարկուի արտաքին յորդորների, որոնք շատ յաճախ են միջամտում: Ընկերավարութիւնը բժշկելու պատրաստ գրողը՝ նոյնանալով ասելիքի բեռը շարակած, վստահութեան տիպար, գրական հերոսին կամ հերոսուհուն, պարտաւոր է պատասխաններ գտնել իր ապրած ժամանակի եւ տարածութեան սպառնալից «ինչուներին»:

Երդուելով աննպատակ չիսթարել, այլ ծանրացնել հայրենաբաղձութեան նժարը, պատեանից հանել հայրենասիրութեան, արտացառութեան սուրը եւ դրանով արեւածաղիկ գլխատել՝ նարազողւշացման շէտն ընդգծելու համար: Ստեղծել գեղարուեստական արժանի խաբկանք: Թէ չէ ջուր պղտորողներ միշտ էլ կը գտնուեն: Հարցն այն է, թէ երբ այդ ջուրը գուլայլուի, նրանից ի՞նչ կը մնայ, առուի ողբերգութիւն, որ ցամաքեց իր կամքից անկախ, թէ՛ փրկութեան ծովի լուռ մի հեռանկար...

Դժբախտաբար, ի վնաս ճաշակաւոր ընթերցողների, մեր օրերում էլ ոմանք հեծած գրամոլութեան, պղծում են սպիտակ թղթերի համբերութիւնը: Թուղթն էլ հո մարմին չէ, որ ճշայ, բողբոջի, օգնութիւն կանչի, մարտնչի, դատ բացի: Գրականութեան պատմութեան մէջ գրող ու գիրք դատապարտելու չիմարաւուն փաստեր էլ կան, որոնցից մէկը վերաբերում է ֆրանսական դասական Շարլ Բոդլերին ու նրա գլուխ գործոցը հանդիսացող «Չարի Մաղիկներ» հատորին: 1857 թուից մինչեւ 1946 թիւը կալանքի տակ են եղել այս հեղինակն ու նրա գիրքը: Բայց ի վերջոյ հասարակական ճնշման տակ (ֆրանսացի համայնավարների ջանքերով) արդարացուել են: Տարբեր երկրներում եւ տարբեր ժամանակներում նման մոլեռանդութեան զոհ են դարձել Բոմարշեն, Գարսիա Լորկան, Չարենցը, Բակունցը, Թոթովենցը, Պարոյր Սեւակը: Հապա 1915 արիւնուռչտի «հնձածը...» վարուժան, Սիամանթո, Չոհրապ, Ռուբէն Սեւակ եւ այլք:

Այս ամէնով հանդերձ, որքան էլ ողբերգական ըլլայ գրողի ճակատագիրը, յաւերժութիւնը նրան է հատուցելու, անմահութիւնը նրան է պատկանելու...: Գրողը իրաւա-

կան պարտատէր է, նրան կործանած դարը՝ պարտապան: Այո, իրաւայաջողը, նոր սերունդը գլուխ կը խոնարհի նրանց վիթխարի, գրական, համամարդկային ժառանգութեան առաջ, բայց ոչ թէ գլխիկոր թշուառութեամբ - այլ հպարտ յարգանքով: Շատերը դասական ու դասագրքային արժէքներ են այսօր, մոռանալ նրանց, կը նշանակէ ուրանալ: Եւ այս անմոռանալի պարտականութեան ճանապարհին է յայտնուել տեսակաւոր համբերութեամբ գինուած, շնորհալի արձակագիր Կիմա Կիրակոսեանը (Կ. Արմէն): «Ուզում էի երեխայ ունենալ» խորագրով ժամանակակից վիպակը հեղինակի ծաւալուն առաջնեկն է, մինչ այս լույս են տեսել մի շարք պատմութեանքներ, թարգմանութիւններ: 120 էջում շուրջ 25 մեծ ու փոքր կերպարներ կան, որոնցից առանձնանում են Նառան, Արթուրը, Արեւելու տատը, Սահակեանը, Արսէնը, Շողիկը, Արտակը: Այս ամենայաջող կերպար-բնավորութիւնները վկայում են, որ վիպակը հեղինակային առաջընթաց է, ձեռքբերում: Իսկապէս մի նոր սկիզբ է, որ սնուելով ոչ հեռաւոր անցեալից, իմաստաւորում է բոլորի ներկան, որ փրկի նաեւ ապագան: Օրինակ Արսէնը չկայ վիպակում: Միայն անունն է եւ հեռախօսագրոյցը, որ փաստում է նրա ժամանումը՝ Արթուրի սեմնահեղուկի սրուակով, հանգուցային մի անուն է նա եւ յիշուող: Մաքրավելու յայտնի տեսութեանն ապաւինած հերոսուհի Նառան ինքն է ընտրում միջոցները, որոնք ուղղակի տանում են դէպի նպատակը՝ երեխայ ունենալ Արթուրից, չքայքայելով նրա ընտանիքը: Գրական, հեղինակային նպատակաւարութիւնը բաց է անում մայրութեան բերկրանքի դռները: Նառան երջանիկ է, որ թէկուզ արհեստական բեղմնաւորմամբ, մայր է դառնալու: Սակայն Նառայի մահով վիպակը ձեռք է բերում նորածնի լաւատեսական լուրը: Անուղղակի կերպով ծանրացնելով հայրենաբաղձութեան նժարը, երեխայի հայրութիւնը խոստովանում է Արթուրը եւ տանում նրան: Նշենք, որ վիպակի միակ արհեստականութիւնը բեղմնաւորման փաստն է: Մնացեալը գրուած է քնարական արձակին յատուկ արտայայտամիջոցներով, գուսպ, պատկերաւոր, համեստ ընհանրացումներով, ազգային, քաղաքական, հասարակական, ընկերակրական անշարժ շարժարով: Յաջող մեկնարկը թելադրում է նոյնքան յաջող մի աւարտ: Երեխային հայրենիք փոխադրելու փաստը յուշում է Կիմա Կիրակոսեանի հայրենասիրութեան, հայրենաբաղձութեան կարօտախտի անլուր գոլութիւնը: Ապերջնող չիշողութեան ծնունդ է վիպակը: Անբարոյականութիւն այստեղ չկայ, ինչպիսին կար, ասենք, Հերովդէսի օրօք, երբ նա միտումնաւոր կերպով, հակառակ տիրող բարքերին, ամուսնացաւ եղբոր կնոջ հետ՝ մահամերձ եղբոր ատելութիւն քարոզող աչքերի առաջ... ուժեղ բախումներ չկան վիպակում: Ժանեակագործութեան մանրամասներով են հիւսուած վիպաշարի բոլոր դրուագները: Երեք ժամանակների միաձուլութեամբ վիպակը կտրում առանձնանում է՝ պատկանելով այդ երեք ժամանակներին միաժամանակ: Բառախաղ ստացուեց: Բայց

ՄԱՅՐԻԿԻՍ ՍԻՐՏԸ ԱՐՄԵՆՈՒԿԻ ՊՈՅԱՄԵԱՆ

Գարնան քնքուշ ծաղիկների այն
Բացուեցիք եւ շուտ փակուեցիք,
Անժամանակ դուք հեռացաք
Այս գեղեցիկ աշխարհից:

Արդեօ՞ք գիտեք թէ որքան շատ Տառապեց մայրս անգին,
Իսկ մենք արդեօ՞ք ճիշդ հասկացանք
Նրա վիշտը դառնագին:

Բայց էութեամբ նա զուարթ էր
Վիշտն ուզում էր թաքցնել,
Որ ոչ մէկին չվշտացնի
Ինքը հալուի իրենց մէջ:

Մայրիկիս սիրտը ովկիանի
Գնան
Ալեկոծուում էր վշտից
չափազանց,
Քարացած սրտով եւ մաշուած
հոգով
Հառաչում էր նա ամէն մի
վայրկեան:

Եւ այդպէս էլ նա հեռացաւ
Ամուր սեղմած ձեզ կրծքին,
Եւ այս ցաւոտ, ցաւ աշխարհից
Գնաց խռով, դառնագին:

ԱՅՊ ԳԻՇԵՐ (ՕՐԱՆԱԽԻ ԱՐՎԱԾԻՑ ԶՈՒՈՒԱԾՆԵՐԻ ՅԻՇԱՍԱԿԻՆ) ԹԱՄԱՐԱ ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

Սիրտս լացեց, հոգիս տխրեց
Արիւտիքից գիշերուայ,
Ամէն մի հայ արցունք թափեց այդ գիշեր
Արցունքներն այդ վարդեր դարձան
Ու թափուեցին ծովի վրայ, Սեւ ծովի,
Որ զարդարեն անմեղ մարդկանց շիրիմները այդ գիշեր:

Ամէն մի հայ մի մոմ վառեց այդ գիշեր,
Ամմար մոմեր, որ պիտ ծխան շատ-շատերի
Սրտի խորքում դեռ երկար,
Ախ, Տէր Աստուած, ինչո՞ւ չօգնիր, չփրկեցիր
Մեծ աղետից գիշերուայ
Դու իմ ազգի անմեղ մարդկանց այդ գիշեր:

այսպիսին է վիպակը: Այն լեցուն է նաեւ բանաստեղծական արձակի իւրաքանչեւութեամբ, պատկերաւոր մտածողութեան թափանցիկութեամբ, ոչ ոք չի մոռացում ընթերցելուց յետոյ: Ի հարկէ, ոչինչ էլ չի մոռացում: Ամէն ոք եւ ամէն ինչ հաշուարկման է ենթարկած: Բլրորոն իրենց տեղում են, անքակտելիօրէն շաղկապուած: Նառայի մահ փաստը լաւագոյն ծածկոցն է արհեստական բեղմնաւորման լուրը բողբոջելու համար: Եթէ չհաշ-

ուենք Երեւանից սեմնասրուակը
Լոս Անճելոս բերող Արթուրի ընկերոջ՝ Արսէնի հանգամանքը, որ կերպուի ու չի ասի, չի բացայայտի, կը պահի գաղտնիք: Կը մնայ բժիշկը, որ երդուած է արդէն Հիպոկրատով: Ուրեմն սիրոյ յաղթանակն անխուսափելի է: Սա է հիմնական գեղարուեստական արժանիքը: Դասական սիրոյ օրինակը կիրառելով, Կիմա Կիրակոսեան

Շար.ք էջ 18

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԿ

ՊՈԿՏ. ԱԼՖՐԷՂ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆԻ

ԱՆԳԼԵՐԵՆ-ՀԱՅԵՐԵՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԱՈՋԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ | **ENGLISH-ARMENIAN COMPREHENSIVE MEDICAL DICTIONARY**

Շուրջ 500 էջեր եւ 8,500 բժշկական, գիտական, առողջադաշտական բառեր եւ բացատրութիւններ
դարունակող այս գործածական եւ խիստ օգտակար բառարանը, ամէն հայ ընթանի՞ր դարձի ունենալ:

Գին՝ \$20.00

Կը վաճառուի գրասրահներ Պերճ (818) 244-3830, Ադրիլ (818) 243-4112, Սարդարադաս (818) 500-0790 եւ «Երեւան» տպարան (818) 246-2070

Կարելի է դիմել նաեւ հեղինակին, հեռախօսելով (818) 543-7584

ԴԵՊԻ ԿԱՐՕՏԻ ՃԱՄԲԱՆԵՐ ...

ՊՕՂՈՍԼԱԳԻՍԵԱՆ (Շարունակում և նախորդ թիվում)

Ստեփան Շահումեանն է դեկավարել Մոսկվայի Մոսկովա թաղամասի ինտելեկտուալ ճանաչողական շրջանում, որից յետոյ դարձեալ ընտրուել է նոյն սովետի ժողովրդական կոմիտեի նախագահ եւ արտաքին գործերի կոմիտեի թրքական բանակներն էին արշաւում դէպի Պաքո՝ իրենց ցնորածին փանթուրքական իտէլաները իրականացնելու: Յեղակից թաթարները ցնծում էին, Ստեփանը ու մասնաւորապէս սովետի հայ կոմիտեի կազմակերպել էին քաղաքի ու հայերի պաշտպանութիւնը, միայն հայերից կազմուած զօրքն էր դիմագրաւել թուրքի յարձակումը, կատաղի մարտեր էին մղուել քաղաքի մատոցներում, հայերի պաշտպանութեան համար նաեւ այնտեղ էր իր գնդով հասել արեւմտահայ հայրենակալներէրից Համազասպը ու այդ ասեղ կռիւներում գոհուել: Ստեփանի գլխաւորած սովետի պատուիրակների, նոյն թուում եւ դաշնակցական պատուիրակները, մեծամասնութեան քուէարկութեամբ որոշում էր ընդունուել Պաքո հրաւիրել Անգլիական բանակը: Սովետի 26 կոմիտարները, մեծամասնութեամբ հայեր, Ստեփանի գլխաւորութեամբ ձեռքարկուել էին եւ Անգլիացիները ու էսերները կողմից մահապատժի ենթարկուել Անգլիական աւազուտներում: Վկայում են, որ առաջարկուած է եղել կոմիտարներին փոխանակել, սակայն կեղծոյնից ուշ արձագանգելու հետեւանքով մահապատժի էին ենթարկուել: Ափսոս այս հակա հային, դեռ քառասուն արշաւայտներ չողջունած, իր ազգին դեռ օգուտ չտուած, պատմութեան նոր թատերաբեմ ելած գաղափարախօսութեան համար նահատակուեց: Սակայն հայերը՝ Ստեփանին, Միասնիկեանին, Գայրիօշակեանին, Անաստասին պահեցին իրենց հողին ու ներքին նրանց:

Արձանի ետին զբօսայգի է, որի կողքերից այն գրկում են «Նալբանդեան» ու «Վազգէն Սարգիսեան» փողոցները: Կարմիր կատարներով հովանոցներ ու նրանց շուրջ-բոլորը աթոռներ, վաճառում են ում խելքը ինչ փշի, այլանդակ երաժշտութիւնը լռեցրել է ծառերի սաղարթների մէջէն սակայն երգը: Այս հայերը հիմա չեն ունկնդրում նրանց տիեզերական պատգամները, քրմեր չկան որպէսզի կարողանան թարգման լինեն իրենց նախնիների հեթանոս աստուածների խօսքին, իսկ առեւտարականները կարող են: Վաճառել են զբօսայգիների տարածքները, վաճառում են «ինչ որ պատահի», հապա մեր երկիրը «բարի լոյս» ի նոր կանչերով ժամանողներին բաժին չեն թողնելու արդօք: Այստեղից են սկսում յորդել երկու հազար եօթ հարիւր շատրուանները, որոնց դէպի երկիրք ժայթքելով՝ հայոց ոստանի նոյնքան տարիների Արգիշտի արքայի ողջոյնն են աւետում անցորդներին:

Հայրենադարձ հայերը ժամանակին այս զբօսայգին «Լացի Պարտէզ» էին կոչել, երեւի նմանցելով Երուսաղէմի այն պարտէզին, որտեղ Քրիստոսին էին ձերբակալել: Հայրենադարձ հայեր, որոնց մի ստուար մասը եկել էին շէն քաղաքներից ու բնակավայրերից, յուսախաբ էին եղել նոր կեանքի պայմաններից, անտարբեր ընդունե-

լութիւնից, ապօրինութիւններից, անհանդուրժողականութիւնից, գատորոշութեան դրսեւորումներից, հոգեկան բազում տոււայտանքներից: Մանօթ, անծանօթ հաւաքուել էին այդտեղ, պատմել, լացել, ողբացել իրենց Սիպերիա արտորուած հարազատներին: Լացել էին որ իրենց հոգիներում ամբարուած վիշտը արցունքի շիթերի հետ դուրս յորդէր: Եւ կուսակցական բարձր ամպիտոնից Հայաստանի կուսակցապետ Գրիգոր Յարութիւնեանը խօսել էր, որ այդ «լացող հայերը», հայրենադարձները, իբր իրենց հետ բերած էին եղել երկրի գաղափարախօսութեանը խորթ ու ոչ յարիր բարբեր, նրանց իւրաքանչիւրին հետապնդել էին որպէս թաքուն այլախոհներ, նոյնիսկ որպէս օտար տէրութիւնների գործակալներ: Խեղճ հայեր, երբ Երեւանի կառամատոցում իրենց ճամպրուկները գողացնում էին, հանգիստ ասում էին «Ոչինչ, բանալիները մեզ օտո են»: Չհասկացան, մինչեւ հիմա չեն ըմբռնում, որ ներգաղթած այդ անհող, անհայրենիք, փշուր հայերը քարաւաններով եկան երկիր միայն հայրենիքի կարօտի սրտով, Հայաստան աշխարհի սիրոյ բոցավառ խարոյկը իրենց հոգիներում, իրենց ցեղին ոգու կանչով, ինչպէս հիմա դեռ տարիներ յետոյ էլ եկել են, գալիս են, իրենց աշխարհի կարօտի ճամբաներով քայլելու, ալեհեր հոգիս նրա Չերմութեամբ այրելու: Այս զբօսայգուց էլ փախայ...:

Ինքնաշարժը հեզասահ շարժուած է «Վազգէն Սարգիսեան»ի անուան փողոցով դէպի հրապարակ, հիմա «Հանրապետութեան Հրապարակ» են կոչում այն: Մտնում են հրապարակ, լայն է այն, աշխարհի չափ լայն, կարծես ոստանի սիրտը լինի այն, շրջապատուած տաճարաշէն կառուցներով: Արեւն էր կանգնել նրա վրայ, լոյս էր ցանում նրան բոլորած կոթոնների, այլուում էին նրանց վարդացած դէմքերը: Խնդրեցի Գրիշային պտտել, պտտել հրապարակի բոլորակում, որ նրա հմայքից վարդեր ծաղկեն հոգու կարօտի ճամբաներին: Քու անարգ թշնամուն «խաղի» բերելով ողջ մնացած տարագիր հայ, հողը լքած հայ, գնա, շուտ շուտ գնա քու մայր ոստան, քայլիր հրապարակում, դոփիր երկիրը քու տես ինչպէս պիտի դողայ սիրտդ ու ինչպէս պիտի աւելի հայանաս:

Պոռթկում է միտքս, բացում է չիշողութեանս մատեանը, հաս ես Մոսկա լեռցի խորիւտ այր, տիկնոջս հետ թեւանցում, մանչերիս ձեռքերը ավերիս մէջ, հրապարակին կարմիր ու կապոյտ շաղող եասամանի փնջեր վեր պարզած տողանցում ենք հայերով լցուած այս հրապարակում, հէքիաթային գարնան Մալիսեան տօնահանդէսներ են, ուրիշ երկրի կարգերը կործանող յեղափոխութեան շքահանդէսներ, որտեղից անցնում էին ընդվզած քաղաքների ազատութիւնը փշրող հրասայլեր, ոստաններ կործանելու պատրաստ հրթիռներ: Նոր կարգերին համակերպած հայեր, կարծես ինչ որ տօնական մթնոլորտով էին համակուած, մանաւանդ որ ոչ աշխատանքային օրեր էին տրամադրած լինում: Սակայն այս, այն բոլորը, կամայ թէ ակաւայ հայոց ազգի պատմութեան մասերն, իմ ու քու կեանքի թուարթ, տիւր պատմութեան մաս: Մի փորձիր Չնջել այն չիշողութիւնից, մի քանդիր այն, բարի ու յուր իրագործումներով հանդերձ

այն արձանացած է հայոց պատմութեան երկաթագիր մատեանում, որտեղից նաեւ ժպիտ պիտի հոսայ նոր հայերի սրտերին:

Ես էլ եմ այտեղ եղել այն օրը, երբ անկախացած հայերի մայր ոստանի քաղաքապետ, մինչեւ հիմա չբացայայտուած դաւադրութեան գոհ՝ Համբարձում Գալստեանը հրամայում էր բարձր հաթակից տապալել, սպառնազին մատը դէպի անցորդ հայերը պարզած, դարի յանցագործներից՝ Ուեալով Լենինին: Դատում էին Միլոսեւիչին, տեղազին փնտռում են հայրենասէր Սերպ առաջնորդներին դատելու, բռնապետ Սատտամին ու գործակիցներին դատում են, իսկ Միացեալ Ազգերի Կազմակերպութեան Հասագլի Միջազգային դատարանում, թէկուզ չես մահու, չդատէին արդեօք նաեւ նրան, որ մարդկայնութեան հանդէպ մեղանշող գալիք բռնակալներին զգուշացում լինէր: Եւ հիմա Ռուսաստանի դաշնութեան Պետական Դումայում հարց են բարձրացրել գնահատական տալու սովետների իշխանութեան ժամանակ գործուած մարդկային իրաւունքների բռնաբարման արարքներին եւ իրենց երկրին շահերին հակասող պայմանագրերին: Նա առանց դատի իր երկրի ոչ միայն թագաւորին, այլ նաեւ անգլիական թագաւորական տոհմից սերած թագուհուն, լուստո մանչերին նրանց, նոյնիսկ սպասուհի-սպասուորներին մահապատժի էին ենթարկել եւ դեռ ինչքան ազնուականների ու իմաստունների: Սակայն այդ ցարը ու ցարեր, նրա գաղափարակիցներին չէին սպաննել, բանտարկել եւ կամ պարզապէս արքայ էին, որ ժողովուրդին իրենց ժահրով չվարակէին: Ներկաների բուռն բացականչութիւններով, վզից կապուած ճոպանով վայր գլորեցին նրան եւսայլին բարձած տարան, ասում են դեռ մինչեւ հիմա այն ընկած է Պատկերապարհի շէնքի ետնամասի փակ բակում եւ գարմանալի է այդ ինչպէս է որ մինչեւ հիմա այն որպէս Չարդօն չեն ծախել իրանցիներին: Հայերը ոչ միայն նրան վռնտեցին երկրից, այլ նաեւ մետաղեայ ճոպանով պոկեցին իրենց հողից ու մի պահ օդում կախաղան բարձրացնելով դրին սայլին:

Հրապարակի եզրին, ճարտարապետական շքեղ կառոյց կար, բեմահարթակ-ամպիտոն էր այն, որտեղից շքերթները մասնակիցներին դիմաւորում էին կուսակցապետներ ու գինուորականներ: Ճակատին քանդակուած էր եղել կարմիր դրօշ: Քանդակ էին այս կառոյցը, սակայն ինչու: Ամենայնդէպս այն հին կարգերի խորհրդանշան չէր՝, բեմ էր, որտեղից կարող էին հայերին ողջունել իրենց նախա-

գահները, վարչապետները եւ սպարապետները, որոնք շքերթի էին տանելու հայոց բանակի յաղթ գինուորներին, հայոց հրասայլերին, թնդանօթներին, հրթիռներին: Թող քերէին նրա ճակատի կարմիրը եւ այնտեղ քանդակէին հայոց ծիածանափայլ դրօշը: Սակայն ասում են, որ այն քանդակ էին այնտեղի արծաթափայլ որձաքարերի սալիկներով իրենց դղեակների ներքին պատերը յարդարելու, ափսոս... արդեօք երբ պիտի «կշտանան» այս սակաւապետները:

Ինքնաշարժը կառանել էինք, գնում էինք հրապարակի ճակատի «Պլաուլակ»ներից Հայաստանի ընդերքի խորունկներից բխած սառը ջուր ըմպէինք: Ջուրն էր շատրուանում առատ, խոնարհուեցի ջրին, որին արմէն նախնիները պաշտամունք էին տաճել, իրենց սիրոյ ու գեղեցկութեան Աստղիկ դիցուհուն նուիրել էին Վարդավառեան ջրահանդէսներ, ջրուել, ջրել, իրենց հոգիները նրա տիեզերական սիրով սրբագործելու: Ըմպեցի ջուր, երկար ըմպեցի, պղք էր այն, հովանցնում էր սիրոյ կարօտը սրտիս: Շատ սակաւ երկրների քաղաքների բնակիչների տներում է միայն, որ ակունքներից բխող ջուր է հոսում: Ուրիշ բազում երկրներում ջուր են ծախում, իսկ հայոց Վանատուր հեթանոս աստուծոյ պատգամի խորհուրդով հայերը ջուր են բաշխում անցորդներին, զբօսաշրջիկները գարմանում էին:

Հրապարակի ճակատին ջրաւազանն է, նստեցին այն եզերող քարերին, ջուրն էր ժայթքում դէպի կապոյտը երկիրքի, արեւի ճառագայթներն էին սանձում նրան, որ չհասնի իրեն ու իր խարոյկը չմարի: Ով գարմանլի, ջուրն սկսեց երգել հայոց շինականների, լեռնաւանների հորովել երգերը: Շատրուաններից ժայթքած ջրերին ծիածանն էր իջել, երգերի հնչիւնների հետ ջրերը ցողուել էին կարմիր կրակով, երկնի կապոյտով, իրենց արտերում հասունացած ցորեանով: Տարագիր հայ, գնա նստիր այդ քարերին, լսիր երգող ջրերի համանուագը, լսիր քեզ կանչող շատրուանների ողջոյնը, գնա քաղիր ծիածանը նրա, այն փոխը քու մանչերի սրտերին ու նրանց վերադարձի ճամբաներին:

Հայ աշխարհում չիք նման հրապարակ, Նաւասարդի տօներին իմ մանչերի հետ քայլել եմ նրա ձիւնոտ երեսին, մանչերս, եղեւնի տօնածառն են գրկել, ձմեռ պապիկի ձիւնաքանդակ են բարձրացել, արջուկներին փառել, պտտել հէքիաթային կրպակները շուրջը: Տարագիր հայ, երբ մանչերիդ հետ Նաւասարդը պիտի տօնախմբես

Շարք. էջ 18

[Http://www.massisweekly.com](http://www.massisweekly.com)

HARUT DER-TAVITIAN
License #0828270

1807 W. Glenoaks Blvd., Suite 202
Glendale, CA 91201

Tel: 818/502-3233
Fax: 818/502-3244
Pgr: 818/608-9898
info@excelhye.com
www.excelhye.com

AUTO • HOME • LIFE • HEALTH • DISABILITY • COMMERCIAL

ՅՈՒՇԵՐ ԴԵՊՔԵՐ ԵՒ ԴԵՄՔԵՐ ԻՄ ԿԵԱՆՔՈՒՄ

ԱԻՅՏԻՄՆԱԶԱՐԵԱՆ

Առաջին անգամ Հայաստան մեկնեցի 1993 թվականին, Թուրքիայից դեպի Կարս սահմանային քաղաքը, որտեղից մինչև Գիւմրի 20 քիլոմետր է: Գիւմրին առաջին հայկական քաղաքն էր որ հասանք: Երկաթուղու բոլոր ճամբորդները հայեր էին: Նրանք Հայաստանից գնացել էին Թուրքիա, գանազան ապրանքներ տանելու Հայաստան, վաճառելու համար: Երկաթուղու ճանապարհի երկու կողմերը անմշակ դաշտեր էին:

Մտածում էի եթէ այս խոպան դաշտերը մշակուեն եւ ցորեն ցանուեն, երկիրը կ'ապահովուի ամբողջ տարին, հացահատիկի տեսակետից: Գիւմրուայ ժամը եօթին հասանք Գիւմրի: Ինձ հետ շատ բեռներ էի վերցրել, որոնց մէջ կային փոքրիկ վառարաններ, ճրագներ, որոնք ենթակալ էին կոտորելու եւ փճանալու:

Բեռները լանձնեցի կայարանի պահեստայնոսին եւ մտածեցի գիւշերը լուսացնելու աղտեղ, որովհետեւ տեղում որոնց ծանօթ եւ օգնող չունէի: Երազում էի ժամ առաջ տեսնել Հայաստանը, շրջել ամէնուր, հանդիպել իմ ծանօթներին եւ բարեկամներին:

Այս մտքերով էի տարուած, երբ մէկը մօտեցաւ եւ հարցրեց - ո՞ւր պիտի գնաք: Պատասխանեցի - էջմիածին, սպասում ենք մեր հարազատներին: Մէկ ուրիշը մօտեցաւ եւ իմ անունը տուեց:

- Վայ, սա քրոջս տղան՝ Տ. Գուրգէնն է, - ուրախացած կանչեց կինս: Նա 1946 թվականին Իրանից հայրենադարձուած հայերից էր: Ծամպրուկները միւս կապոցները իյարգանս Տէր Հօր, չստուգեցին ու մենք դուրս եկանք կայարանից եւ մեքենաներով մեկնեցինք դէպի էջմիածին: Դիմաւորողները բոլորն էլ անծանօթ էին մեզ: Շատ ուրախ էինք: Դժուար ու ծանր ճամբորդութիւնից յետոյ մեզ գտանք մեր հարազատների մէջ: Տ. Գուրգէնից ի հարկէ նամակներ ստանում էի, բայց միւսներէն չէի ճանաչում, Տ. Գուրգէնը բաժակ բարձրացրեց եւ ասաց. «Ես միշտ աղօթում էի որ մի օր հանդիպենք իրար: Այսօր այդ երջանիկ օրն է: Տէր Գուրգէնը վանքերից մէկի վանահայրն էր: Շաբաթ եւ Կիրակի օրերին 8-10 ուխտարներ էին մատաղ անում, ապա մատաղի մի մասը ուղարկում էին տները, մի մասն էլ վանքի խոհանոցում եփում եւ բաժանում էին: 1993 թվական երկրում պնեգիւնի հարցը շատ դժուար էր: Թիթեղէ ամաններով գաղտնի, Վրաստանից պենզին էին բերում եւ շատ թանկ արժէքով վաճառում մարդկանց: Տէր Հօր հետ միշտ խօսում էինք երկրի տնտեսական ծանր վիճակի մասին: Ես այն կարծիքին էի որ ժողովուրդը չի աշխատում, չի զբաղում վար ու ցանքով: Եթէ բոլորը մի կերպ աշխատեց եւ օգնեն, երկիրը դուրս կը գայ այս տագնապից:

Գիւղերի փողոցներում տասնեակի տղամարդիկ պատերի տակ նստած, նարտի էին խաղում ու գրուցում:

Այդ մարդկանց մեծ տոկոսը աշխատունակ էր եւ սերմացու ունենալու դէպքում կարող էր աշխատել: Այսօր նոյն իրավիճակն է այստեղ՝ Ամերիկայում: Իրան եղած տարիներին, ակամատես էի որ մինչեւսիկ 80 տարեկան տղամարդիկ դաշտերում աշխատում էին: Մինչդեռ այստեղ պետական թոշակ են ստանում եւ

ժամանակ են կորցնում, առանց որեւէ օգտակար աշխատանք կատարելու: Նոյն տարին գնացի մեր մի բարեկամի տունը, Հրազդան գիւղում: Տնամերձ այգում լուրիկ էին աճեցնում: 2005 թվականից այցելեցի նրանց: Հինգ եղբայներ էին: Պետութիւնը հող էր տուել, մշակում եւ ապրում էին: Ընդհանուր առմամբ ժողովրդի վիճակը աւելի լաւ էր, 1993ի համեմատութեամբ: Գազ եւ քարիւղ կար, էլեքտրականութիւն կար, ժողովուրդը մասամբ հանգիստ կեանք ունէր: Մեր պարտքն է բոլոր միջոցներով օգնել մայր հայրենիքին, որ ոտքի կանգնի: Չէ՞ որ մենք շրջապատուած ենք թշնամիներով: Առիթ չպիտի տանք թշնամուն, մեզ աւելի ճնշելու եւ սեղմելու:

ԱՆՄԵՂ ՁՈՂԸ

Սեղրակ Աղաքեան անունով մի հողագործ մարդ սպանուեց 1952 թվականին Քալաւա գիւղում: Ոճիրը կատարուեց հանգուցեալի տան մէջ, գիւշերուայ ժամը 12ին: Այդ օրերին Քալաւան գիւղապետ չունէր: Շրջանի գիւղացիութիւնը գիտէր որ մեր գիւղատէր Սփանդարին խիստ լարուած է հայերի հանդէպ: Այդ տարիներին գիւղացիների մէջ ծայր առած որոշ քաղաքական համոզումներ, մտահոգում եւ զայրացում էին բոլոր հարուստ գիւղատէրներին: Ոչ ոքի համար պարզ չէին Սեղրակ Աղաքեանի սպանութեան դրդապատճառները: Ժանտարմական գիւղ կեդրոնը աշխատում էր գտնել ոճրագործին: Տողերիս գրողին չնայած գիւղապետ չէի այլեւս, բայց դիմեցին, խղերով իմ օգնութիւնը, քանի որ գիւղապետ Հախուերդի Մինասեանը չէր կարող հարցին լուծում գտնել: Ժանտարմների քննութիւնները շարունակուած էին: Քալաւա գիւղից երկու քիլոմետր հեռու վաչրում ժանտարմները ձերբակալեցին Ալիաբատ հայաբնակ գիւղում վրաններ ունէին, եւ զբաղուած էին մանր առևտրով: Ես պնդում էի որ նրանք անմեղ են եւ յիշուի դատարանը նրանց ազատ արձակեց: Քանի օրեր անց, լսեցինք որ գողերը եկել են Ջաւայի շրջանից դէպի մեր գիւղը Քալաւա: Գտնուած Աստանէ շրջանը: Թանկարժէք իրեղէնները գողանալով բերում են մեր գիւղը եւ թաքցնում կալերում դաշտի դարմանի դէզերի մէջ:

Յաջորդ օրը գիւղացիներից մէկը առանց եղելութիւնը իմանալու, կալերի դարմանները խուրձերով փոխադրում է իր մարագը: Գողերը այդ իմանալով հսկում են աչալուրը որ իրենց գողացած ապրանքները չյախոնաբերուեն գիւղացիների կողմից: Կէս գիւշերին գողերը սխալմամբ մտն ուն են Սեղրակ Աղաքեանի տունը: Տանտիկինը իմանալով վախեցած դուրս է գալիս եւ գիւշերուայ խաւարի մէջ օգնութիւն է կանչում: Աղմուկ-աղաղակի հետեւանքով վեր է կենում տարաբախտ Սեղրակը եւ դիմաւորում է աւազակներին: Նրանցից մէկը ասորճանակի 2 գնդակ է պարպում հայ գիւղացու վրայ, եւ պատճառ դառնում նրա մահուան: Կարճ ժամանակ անց Սեղրակի կինը իր երեխաներով փոխադրուած է Թեհրան, իսկ մարդասպան գողերը դատապարտուած են բանտարկութեան: Պարսիկ հարեւանները պատմում էին որ մարդասպանների հարազատները երբ այցելում էին բանտ, նրանք ափսոսում էին անմեղ հայ գիւղացու նահատակութիւնը, որովհետեւ գո-

ԱՅՏԱ ՊԱԶԱՐԵԱՆ

Խ.Մ. Այտա Պազարեան՝ (Տօքթ. Անահիտ Պէրպէրեան-Պազարեանի մայրը) կոտտացող սրտի խօսքը կ'ուղղէ իր գաւկի անժամանակ, անարդար կորստեան համար: Ան ուսանողական տարիներին իսկ սկսած է մրոտումներ ընել (չափածոյ-արձակ) թէ Անգլերէնով, թէ մայրենի լեզուով: Ապա Հայաստան ներգաղթելէ ետք, հայ մտաւորականութեան հետ շփումները իրեն առաջնորդած են Հայաստանի հայաստանի Պետական Հրատարակչութիւն) որտեղ կը հրատարակուէին Անգլիական եւ այլ դասական թարգմանութիւններ, եւ հայրենի գրողներու արձակ ու չափածոյ ստեղծագործութիւններ: Տիկ. Արտա Պէրպէրեան ինքզինք շատ բախտաւոր կը զգայ որ այդ արուեստի ու գրականութեան կաճառէն ներս կարողացած է իր համետ բաժինը բերել թարգմանութիւններով անմահ Ուիլիըմ Սարոյանէն (Papa your crazy) եւ այլն, Տիքընզէն (Oliver Twist) գլուխ գործոցը եւ այլն եւ Hemingway:

Իսկ այժմ գրեթէ երեք տասնեակ տարիներ Գանատայի բնակիչ ըլլալով շարունակած է իր գրական աւօրեան աշխատակցելով Մոնթրէալ հրատարակուող Ապագայ եւ Հորիզոն շաբաթաթերթերուն գրաքննադատական յօդուածներով:

Անճման աղջիկս,
Աւելի քան երկու տասնեակ տարիներ առաջ Արժանքին ստեղծագործած սոյն տողերը կարծես քեզի համար գրած են...
1978 թուականին լոյս տեսաւ Պոսթոն հրատարակուող Պայքար շաբաթաթերթին մէջ: Տուեալ ժամանակ Գանատան դեռ մամուլ չուներ: Ապրեցար սխրանքներով լի կատնք մը, եւ Աստուծոյ ողորմածութեամբ, մնացած տարիները կ'ապրիս խաղաղութեամբ, անցեալի յաջողութիւններու քաղցր յիշատակներու վերակոչումով:
Ափսոս, հազար ափսոր, որ ամենայն բարեմաղթութիւն յօդս ցնդեցաւ, եւ դուն այլեւս չկաս...
Սրտաբեկ մամադ՝
Արտա Պէրպէրեան

ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ

Անցեալի կապոյտ մշուշին մէջէն, Ծփացող անո՛ւշ, թախծոտ երագներ,
Որ մարմին չառած ծուլուցեցար անհուն երկնի կապոյտին,
Եւ դուք պատանութեան օրեր ուկեփայլ,
Ինչո՞ւ յոյգերուն մեր հոգեհմայ Չտուիք աւիշ, չտուիք աւիւն,
Այլ գերթ ասուպի որ սոսկ մէկ վայրկեան
Շողով լուսափիւռ կը լուսազարդ գմբէթն կրկինքին
Յուսկ յետոյ, աւաղ, գահավիժելով անդունդը խորին,
Սահեցաք դուք ալ տանելով ձեզ հետ թրթռն մեր սրտի,
Երգերն քաղցրաթով, անուրջներն անգին:

դացուած ապրանքները ուրիշ անձի մարագումն էր: Այս դէպքը բացառիկ եւ դժբախտ պատահար էր մեր շրջանում: Նման ցաւալի դէպքերէք չէր պատահել եւ չպատահեց մեր գաւառում: Հայ գիւղացիները

Սեր հոգիներու ճախրանքն սրընթաց,
Ինչո՞ւ դանդաղեց, ինչո՞ւ երեւոյց,
Արշալոյսները այն բոսորագոյն ինչո՞ւ գորշացան,
Եւ ամպերն աշնան ինչո՞ւ լեռնացան
Սեր անամպ հոգու երկինքի վրայ:
Այս բոլոր հարցերն ինչո՞ւ իմ անգին,
Չէ՞ որ մէկ է միշտ իմաստն անիմաստ ահեղ այս կեանքին,
Չէ՞ որ եկած ենք մեկնելու համար,
Ծնած ենք, աւաղ, մեռնելու համար:

Բայց եթէ տուի գէթ մէկ կայծ սրտիդ բոցակէզ հուրէն,
Եւ եթէ հոգիդ ցայտեց գէթ մէկ շիթ իր անեղծ, մաքուր զգացումներէն,
Եւ եթէ միտքդ պատռելով գլխուդ կեղեւ ու պատեան
Դուրս ժայթքեց գէթ մէկ գաղափար պայծառ,
Որն լուսաւորեց մութին մէջ ահով խարխափող սրտին վիհն անդնդախոր
Գիտցիր որ կեանքդ չէ եղած երբեք զուր ու անիմաստ,
Եւ կեանքիդ մատեանն դուն կրնաս փակել հանգիստ, անվրդով, Քանգի դուն ալ քու լումաղ ես տուած,
Լումաղ հազուադուր, կեանքին հոգեթով...

տարիներ ապրեցին գիւղերում հանգիստ եւ ապահով, առանց ցաւալի միջոցառելի: Իրանի կառավարութեան ներկաչացուցիչները եւ ժանտարդները միշտ պաշտպանում էին հայ գիւղացիներին:

ԽԱՉԻ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ (ՇՐԱՇՔԸ)

**ԳՐԵՑ ԱՐԱ ՍԱՐԳՍԵԱՆ
ՊԱՐՄԿԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ՝
ՆՈՒԱՐԴ ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ**

Իրան-իրաք ու թամբեայ աւե-
րիչ պատերազմը շարունակուե-
լ էր, որքան կեանքեր, որքան երի-
տասարդներ պատերազմ հրահրող-
ների յայտնի եւ անյայտ հրահրող-
ների խարդախութեան գոհ գնացին,
երկուստէք բազում երիտասարդ-
ներ անտեղի եւ աննպատակ մահա-
բեր գնդակի թիրախ դարձան: Քաղաքները աւերեց, ժողովրդի
զանազանները ի շահ գինամթեր-
քի գործարանների բարգաւաճման
եւ նրանց տէրերի գրպանի ուռ-
ճացման դատարկուեց ու ոչնչացաւ
ժողովրդի հարստութիւնն ու ու-
նեցուածքը:

Իրանում եւ իրաքում երբ
երկու մահմեդատական երկիր յա-
նուն Իսլամի անխնայ ջախջախում
էին միմիանց, կային նաեւ կրօնա-
կան փոքրամասնութիւններ, որ
պատրաստ էին իրենց հիւրընկալ
երկիրը կեանքի գնով պաշտպանեն:
Այդ փոքրամասնութիւններն ակա-
մայ մասնակից էին ստեղծած տա-
ռապանքին եւ իրենց բաժին կուռող-
ներ եւ գոհուողներ ունէին:

Կուռի չորրորդ թէ հինգե-
րորդ տարին էր որ Թեհրանն ու
միւս կեդրոնական քաղաքներն էլ
արդէն իրաքի օդուժի հրթիռների
թիրախ էին դարձել: Օր ու գիշեր
հնչում էր զգուշացման ահազանգը
Թեհրանի եւ շրջակայ տարբեր
քաղաքներում պայթում էին մա-
հաբեր հրթիռները՝ սպանուած էին
մարդիկ եւ հիմնայատակ լինում
բնակարաններ: Յարձակումները
դադարեցուց յետոյ ռադիօ եւ թե-
լեվիզիոնը պատերազմական մարշ
էին հնչեցնում ու ցուցադրում էին
ստեղծուած աւերակներն ու հա-
ւաքուած հանդիսատես ամբօխը,
բարձրագոյ լողուններով յայտա-
բարում էին որ բոլորը պատրաստ
են գոհուելու, երբեմն էլ գտնուած
էին մայրեր որոնք յայտարարում
էին՝ երանի տասը գաւակներ
ունենային եւ բոլորն էլ Իսլամի
ճանապարհին գոհուէին: Որով հրահ-
րում էին երկու մահմեդական ժո-
ղովրդներին էլ աւելի կատաղու-
թեամբ միմիանցից գոհեր խլելու:

Ի դէպ դրանց մէջ կային նաեւ
կրօնական փոքրամասնութիւննե-
րից՝ գրադաշտական, հրեայ, քրիս-
տոնեայ հայ եւ ասորի, որից հայ
գոհուածները համեմատական թւով
ամէնից շատ էին:

Թեհրանի հիւանդանոցները
լիքն էին վիրաւորներով, արձակ
օրերը մեծ մասամբ մարդկանց մօտ
սովորոյթ էր դարձել վիրաւոր
գինուորներին այցի գնալ: Մի գի-
նուորականի հետ ծանօթացայ որին
յաճախ այցելում էի, ապաքինուե-
լուց յետոյ եւս մեր մտերմութիւնը
շարունակուեց: Նա օրինակելի գի-
նուորական էր, մշտական ճակատա-
մարտի առաջին գծում էր գտնուած:
Նրա ասելով երեք տարի շարունակ
կուռի առաջին ճակատում էր յե-
տոյ կորցնելով իր լսողութիւնը եւ
վնասուած քներ ստանալով ճակատ
մեկնելուց ազատել էին, բայց նա
մնացել էր այնտեղ զբաղուելով
կողմնակի օժանդակող գործերով:
Այնքան էր մեր մտերմութիւնը
ամրացել որ առնուազն ամիսը մի
քանի անգամ հանդիպում էինք,
պատմում էր շատ զարմանահրաշ-
դէպքերից հետաքրքիր դրուագ-
ներ:

Չատկուայ տօների աւթիւ նա

այցելեց մեզ, եւ պատմեց հետեւեա-
լը: Անցեալ տարի երբ դեռ ճակա-
տում էի մի իրաքցի հայ վիրաւոր
գինուոր գերի ընկաւ մի իրանցի
հայ գինուորի միջոցով եւ յանձնեց
հիւանդանոցին: Իրանցի հայ գի-
նուորին որի անունը Սարօ էր
անձամբ ճանաչում էի, հարցրի
«Ի՞նչպէս ազգակցիդ գերի վերց-
րիր որ չսպանեց»: Սարօն քաջ եւ
ճարակի տղայ էր, անգամներ կուռի
մէջ աչքի էր ընկել իր քաջու-
թեամբ, ասաց «Պըն. Կապիտան
Աստուծով 15 օր յետոյ երբ գինուո-
րական ծառայութիւնս վերջանայ,
Թեհրանում ձեզ կը ներկայանամ եւ
դէպքը կը պատմեմ» եւ էլ ընդու-
նեցի:

Գարնանը որ Թեհրան եկայ
նոյնպէս Չատիկ էր, չիշեցի Սարօ-
յին: Հեռաձայնեցի որոշուեց գիշե-
րով գնամ որ ծնողներին էլ հանդի-
պեմ: Փոքրիկ նուէր գնեցի ու
գնացի:

Ծնողներից բացի ոչ ոք տան
չէր: Խօսեցին սովորական բանե-
րից, ծնողները փառք տուին Աստ-
ծուն որ իրենց որդին ողջ-առողջ
տուն էր դարձել, ինձ էլ շնորհակա-
լութիւն յայտնեցին, որ այդ ըն-
թացքում օժանդակել եմ Սարօյին
ու ստացայ թանկարժէք մի նուէր
որ իսկապէս ինձ համար շատ
թանկագին չիշատակ է: Ընթրիքից
յետոյ վերջիշեցինք մեր միատեղ
յուշերը երբ Սարօյի հետ առանձ-
նացանք հարցրեց «Պըն. Կապիտան
Սարօյին, այն իրաքցի հայ գինուո-
րին որտեղ ուղարկեցիք»:

Պատասխանեցի «ողարկեցի
Թեհրան որ հայ ու ասորի գերիներ-
րի յատուկ բանտում պահուի, այս
էլ բանտի հասցէն է»:

Սարոն ասաց «ինչ լաւ, Ս.
Սարգիս եկեղեցու քահանաներից
մէկը վաղը մի խմբի հետ գնալու
են հայ գերիների համար Չատկ-
ուայ կրօնական արարողութիւն մա-
տուցեն, եթէ իրաւունք տրուի եւ էլ
հետները կը գնամ»: (Բ այց այդ
իրաւունքը նրան չտրուեց): Յետոյ
այսպէս պատմեց եղբւրթիւնը, որը
ինձ համար շատ զարմանալի էր,
մինչ եւ այն մտքին էի թէ ինչ
զարմանալի եւ անբեւեակայելի
դիպուածով եւ ինչո՞ւ երկու հայ
անմեղ գինուորներ ի գուր պէտք է
իրար սպաննէին, Սարոն աւելցրեց
որ գինուորական ծառայութեան
վկայագիրն ստանալուց յետոյ ու-
սումը շարունակելու նպատակով
արտասահման պիտի գնայ: Հրա-
ժեշտ տալով նրանց ցանկացայ
առողջութիւն եւ յաջողութիւն:

Դէպի տուն դարձի ճանապար-
հին մտածում էի Սարօյի հոգեկան
վիճակի մասին այդ հանդիպման
պահին եւ ինչ յարմար անուն էր
ընտրել «Խաչի հրաշքը» Սարօյի
ստոյգ մահից փրկուելու առնչու-
թեամբ: Սարոն բռնեց իր ճամբան
ու գնաց Եւրոպայ:

Չինուորական ընկերս այսպէս
շարունակեց, Սարօյի պատմածը:

Երեկոյեան որպէս պահակ
հսկում էի, երկիրքը տխուր ամպա-
մած էր, մենակ էի ու սրտնեղուած,
մտաբերում էի առաւօտեան գոհ-
ուած սիրելի ընկերներին, յան-
կարծ աչքիս մի շուք երեւաց,
նկատեցի իրաքցի գինուորէր, կրա-
կելու հնար չկար յարձակուեցինք,
հրացանի կոթով ամուր խփեցի
նրա բազկին, կորցրեց հաւասա-
րակութիւնը, երեքայն, երեքայն
նիվար գետին տապալուեց, հենց
այն է ուզում էի «գործը» վերջաց-
նել, յանկարծ ոսկեայ շղթայով մի

խաչ փայլեց գետնի վրայ: Հրա-
ցանս վիրաւորել էր նրա մէջքը
որից պատռուել եւ արիւնոտել էր
գինուորական համազգեստը, ան-
միջապէս կուացայ հայերէնով հարց-
րի՝ հա՞յ ես, ասաց՝ «այո», վեր կաց
ասացի, ու շղթան ու խաչը տուեցի
իրեն եւ որպէս պատերազմի գերի
տարայ ուղղակի ճակատի հիւան-
դանոցը: Հայերէն մի քանի նախա-
դասութիւն փոխանակեցինք, իրար
ներեցինք այս ակամայ թշնաման-
քի համար: Այսպիսով Սարօն
փրկուեց ստոյգ մահից եւ ես ազատ-
ուեցի ազգակցիս սպանութեան հո-
գեցունց ցաւից:

Ութամեայ իրաք-իրան պա-
տերազմը վերջացաւ, որի անջնջե-
լի ազդեցութիւնը մնաց հակառա-
կորդ երկրներում եւ բազմաթիւ
դաւուր յուշերի մէջ մնաց եւ այս
մէկը:

Ամերիկա ճամբորդութիւննե-
րից մէկի ընթացքում մասնակցեցի
մի հաւաքոյթի որտեղ գրուցում
էինք դեսից-դենից: Ծանօթացայ
մի իրաքահայի հետ որը այդ
ութամեայ պատերազմին ապրում
էր իրաքում: Նրա ներկայութիւնը
դրդեց ինձ պատմելու Սարօյի եւ
Սարգի անհաւատալի հեքիաթը:
Նա ասաց ուզում եմ պատմել
անցեալ տարուայ Կլէնտէյլի Ս.
Աստուածածին եկեղեցում պատա-
հած դէպքը որին ակնատես եմ
եղել 1997 թուին: Ս. Յարութեան
տօն էր, գնացել էի եկեղեցի: Աստի-
ճանների վրայ սովորականի պէս
խճողում էր, ուշադրութիւնս գրա-
ւեց երկու երիտասարդ տղաներ 30-
32 տարեկան, որոնք անթարթ հայ-
եացքով դէմ-դիմաց գնում էին
իրար շուարած, անբարբառ ու
զարմացած: Նրանց տարօրինակ
կեցուածքը գամել էր ինձ տեղում,
ինչ ուր սպասումի մէջ էի: Յան-
կարծ բարձրաձայն իրար անուն

տալով ամուր գրկուեցին: Արտաս-
ուալից աչքերով նրանք շարունա-
կում էին մրմնջալ Սարօ, Սարօ:

Ժողովուրդը քարացած դի-
տում էր: Քարացած դիտում էր:
Քառորդ ժամ գրկուած, յուզուած
եւ անխօս վիճակից չետոյ վերջա-
պէս կարողացան խօսել եւ ամէն
բան պարզուեց բոլորի համար:
Սարոն ու Սարգն երկու հայ-
քրիստոնեայ երիտասարդներ՝ եր-
կու թշնամիներ երկու հարեւան
մահմեդական երկրներում՝ իրա-
նում եւ իրաքում ակամայ իրար
դէմ կուռի են դուրս եկել յանուն
Իսլամի, մի տխուր իրիկնամուտ
յօգուտ իրենց հիւրընկալ երկրնե-
րի, կուռի մի թէժ կիզակէտում
հանդիպում են իրար եւ ոխերիմ
թշնամիների պէս յարձակուած են
իրար՝ ոչնչացնելու նպատակով, եւ
ահա խաչի «գորութիւնը», վրայ է
հասնում ու փրկում է մէկին ստոյգ
մահից ու միւսին իր ազգակցի
սպանութեան անարգանքից, եւ այ-
սօր տարիներ յետոյ, Չատկուայ
տօնին վերադառնում ու գրկախառ-
նում են հենց եկեղեցու սուրբ
գաւթում:

Չարմանքից կորցրել էի խօ-
սելու կարողութիւնս, վայրկեան
յետոյ խօսակցիս ասացի՝ որքան
գեղեցիկ վերջ ունեցաւ այս հեքի-
աթը: Նախքան այդ յաճախ մտա-
ծում էի՝ ո՞ւր է Սարոն, Սարգն ի՞նչ
եղան: Արդօք, խաղաղ պայմաննե-
րում իրար կը հանդիպե՞ն: Այս
ինչքան լաւ հանդիպում:

Թեհրան վերադառնալուց յե-
տոյ գինուորական ընկերոջս որ
եկել էր տեսութեանս պատմեցի
Սարօյի եւ Սարգի պատահական
հանդիպումը Ամերիկայում, շատ
զարմանք պատճառեց նրան ու այդ
բարի լուրի համար յայտնեց իր
շնորհակալութիւնն ու գոհուանա-
կութիւնը:

ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ «ՓՈՔՐ ԲԵՄ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԻ ՅԱԶՈՂ ԵՐԵԿՈՆ

Շարունակուած էջ 8-էն

եւ գոյն կու տային բեմի մթնոլոր-
տին:

Թէեւ 11 դերասաններ խա-
ղարկեցին բեմին վրայ երեք գի-
շերներ, բայց կամաւոր անձեր ալ
օգնեցին որպէսզի յաջողի սոյն
թատերախաղը:

Թատրոնի աւարտին, բեմ
բարձրացաւ վաստակաւոր բեմադ-
րիչ՝ Տիկ. Աճէմեան շնորհակալու-
թիւն յայտնելով հանդիսատեսնե-
րուն, քուլիսներու ետին աշխատող
անձերուն եւ Պոլսահայ Միութեան
Մշակութային Յանձնախումբի
Ատենապետ՝ Տքթ. Աւետիքեանին,
Տիար Կարպիս Սարաֆեանին, որոնց
ջանքերուն շնորհիւ կրցան ժամա-
նել Լոս Անճէլըս եւ ներկայացնել
սոյն թատերգութիւնը:

Նոյն գիշեր Լոս Անճէլըսի
Պոլսահայ Միութեան Մշակութա-
յին Յանձնախումբը հրաժեշտի երե-
կոյ մը սարքեց թատերախումբի
անդամներուն, Canoga Parkի Moon-
light Sako's ծաշարանին մէջ, ներ-

կայութեամբ մօտիկ ազգականնե-
րու, հարազատներու եւ Մշակու-
թային Յանձնախումբի անդամնե-
րուն, շնորհաւորելու համար սոյն
թատերախումբին բեմադրիչ՝ Տիկ.
Սիրարփի Աճէմեանի թատերական
արուեստին 60ամեակը, ինչպէս նաեւ
գնահատելու թատերախումբի ան-
դամներուն յաջող աշխատանքը:
Այս առիթներուն համար հատուե-
ցաւ կարկանդակ մը: Սրտի խօսքը
ըրաւ Մշակութային Յանձնախում-
բի Ատենապետ՝ Տքթ. Աւետիքեան,
շնորհակալութիւն յայտնելով թա-
տերախումբին՝ ապա Յանձնախում-
բի անդամները ծանօթացուց թա-
տերախումբի անդամներուն, այս
վերջիններուն բաժնելով յուշան-
ուէրներ:

Տքթ. Աւետիքեան յաջողու-
թիւն մաղթեց բոլորին, լիայոյս
ըլլալով որ մօտ ապագային թատե-
րական նորանոր նիւթերով առիթը
ունենան դարձեալ վայելելու իրար
ներկայութիւնը:

Թատերախումբը Թորոնթո
վերադարձաւ Ապրիլ ամսուն 4ին:

ՇՆՈՐՀԱԻՈՐԱՆՔ

Կիլիկեան Բարեգործական Միութիւնը կու գայ իր խորին
շնորհաւորութիւնները յայտնելու Ալիս Թաւուքճեանի
իրաւաբանական վկայականի ստացման եւ Քալիֆոնիոյ Bar
Քննութեանց յաջողութեան աւթիւ: Շնորհաւորութիւններ
յատկապէս իր մեծ մօր՝ Տիկ. Խօթնին, ծնողքին՝ Տէր եւ Տիկ.
Գէորգ եւ Մարալ Թաւուքճեաններուն:

Բարի երթ եւ յարաճուն վերելք կը մաղթենք Ալիս
Թաւուքճեանին:

ԹՈՒՐԲԵՐՈՒՆ՝ ԹՈՒՐԲԻԱՆ ԹՐԲԱՅՆԵԼՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակում է՝ էջ 6-էն

կազմող հայերէն ձեռքնագատուելու առիթը տուաւ:

Եղէականի շրջանին «մաքրութեան» համար կազմուեցաւ գործադիր մարմին մը, որուն անդամներէն մին իթթիհատ վէ Թերաքքի կուսակցութեան ներկայացուցիչ Մահմուտ ձեւլալ (Պայար)-ն էր, յառաջիկային Թուրքիոյ Հանրապետութեան երրորդ նախագահը (1950-1960): Թեշքիլաթի Մահսուսային «Teskilat-i Mahsusa - Յատուկ կազմակերպութիւն») շրջանի աւագակախումբերը 1914ի գարնան սկսան յարձակիլ յունական գիւղերու վրայ եւ շրջանը սարսափի մատնել, ստիպելով յոյները Յունաստան գաղթելու: Ըստ ձեւլալ Պայարի տեղեկութիւններուն՝ 130 հազար, ըստ իթթիհատ վէ Թերաքքի կուսակցութեան չորրորդ գործադիր մարդը եւ յետագային Թուրքիոյ Հանրապետութեան երեսփոխան (1931-1946) Հալիլ Մենթեշէի՝ 200 հազար յոյներ Ձմիւռնիոյ (իզմիր) շրջանէն բռնագաղթի ենթարկուած էին: Ըստ Թեշքիլաթի Մահսուսայի հրամանատարներէն էշրէֆ Քուշուպաշըի 1914ին եւ պատերազմի առաջին ամիսներուն Եգէականի ափերէն 1 միլիոն 150 հազար յոյն եւ հայ բռնագաղթի ենթարկուած էին, որոնց կէսը իրենց կեանքը կորսնցուցած էր աքսորի դառն պայմաններուն եւ ջարդի հետեւանք: Այս տուեալները համապատասխան էին ձեւլալ Պայարի հաշիւներուն, ինչպէս նաեւ անգլիական եւ ֆրանսական աղբիւրներու տուեալներուն: Երեսփոխաններու համաձայն Թրակիայէն ալ 300-500 հազար յոյներ երկրէն դուրս հանուած էին: (6):

Յոյներէն բռնագրաւուած կալուածներուն արժէքը կը հասնէր 5 միլիառ ֆրանքի, որ պետութեան այդ օրուայ ելեմտացոյցին հինգ անգամն էր:

Հայ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը Արեւմտեան Հայաստան՝ Օսմանեան կայսրութեան Փոքր Ասիոյ արեւելեան վեց նահանգներուն մէջ կը բնակէր: Բնականաբար հայ դրամագլուխին ծանրութիւնն ալ հոն էր: Այդ շրջանին կային 153 արդիւնաբերական հաստատութիւններ, որոնցմէ 3-ը օտարներուն, 20-ը թուրքերուն եւ 130-ն ալ հայերուն կը պատկանէր: Մօտաւորապէս 10 հազար վաճառատուններուն 2500-ը թուրքերուն, 7000ն ալ հայերուն էր: Կային 5 թուրք ու 32 սեղանաւորներ (սարրաֆ): (7)

Ինչպէս որ առեւտրական կեանքը փայլուն վիճակ մը ունէր, նոյնպէս էր նաեւ կրթական կեանքը: Ըստ ռուսական «Նովոյէ Վրեմիա» («Նոր ժամանակներ») թերթին, կային 785 հայկական դպրոցներ՝ 82 հազար աշակերտութեամբ: Թուրքերը ունէին 150 դպրոց՝ 17 հազար աշակերտով: (8)

Ըստ Կ. Պոլսոյ պատրիարքութեան, 1903ին, իր իշխանութեան սահմաններէն ներս գտնուող գաւառներուն մէջ կային 818 դպրոցներ՝ 82,695 երկսեռ աշակերտներով եւ 2,153 ուսուցիչ-ուսուցչուհիներով:

Պատերազմական վիճակէն նախ իթթիհատի անդամները օգտուեցան: Յորենի առեւտուրը «իթթիհատ վէ Թերաքքը կուսակցութեան ակնաւոր չարահայտներուն ձեռքը անցած էր: ... Ժողովուրդին սնունդը կը գողցուէր: ... Այս նորելուկ գողերու խմբակին չարաչառութիւն-

Սրբապղծուած Յունական եկեղեցի

ները հրեաներու՝ այս նշանաւոր վաշխաւորներու կողմէ կը ղեկավարուէր: Ամէն ինչ, փոխադրութեան միջոցներն ալ կը շահագործուէին: Առանց իթթիհատ վէ Թերաքքը կուսակցութեան պաշտպանութեան՝ գործ տեսնել, ապրիլ, անկարելի դարձած էր»: (9)

Իթթիհատականներու այս գործունէութիւնը 1909ի Սելանիկի համաժողովին մէջ առնուած որոշումներուն կիրարկումն էր: «Իթթիհատ վէ Թերաքքը կուսակցութիւնը իրականին մէջ Օսմանեան կայսրութիւնը քանդելու նպատակով «Սիոնիստ» հրեաներուն տաղանդէն ծնած էր: Իրենց այս նպատակը 1909ին Սելանիկի մէջ գումարուած համաժողովին մէջ նախապէս Սելանիկի կեդրոնը կառավարող անձնաւորութիւններու միջեւ որոշելով՝ գործադրութեան համար երդում տուած էին:

Որոշումները հետեւեալ չորս կէտերու մէջ ամփոփուած են.

Ա. Յետ այսու Թուրքիոյ մէջ կրօնքի ազդեցութիւնը բեկանելու:

Բ. Թուրքիոյ հարստութեան աղբիւրները ընկերներու մէջ բաժնել:

Գ. Մարգարէին փոխանորդութիւնը իշխանութենէն զատելով տկարացնել:

Դ. Առիթը ներկայանալուն միապետութիւնը տապալել եւ հանրապետութիւն հռչակել»: (10)

Թուրքիոյ Հանրապետութեան առաջին նախագահը՝ Ղազի Մուսթաֆա Քեմալ, 1927ին, Հանրապետական ժողովրդական կուսակցութեան «ձումհուրիյէթ Հալք Փարթիսի (CHP)» շրջ համաժողովին կու տայ վեց օր տեւողութեամբ ձառ մը, ուր ան, ի միջի այլոց, կ'ըսէ. «Բոլոր այս դէպքերուն, Թուրքիոյ Ազգ. մեծ ժողովին, պետութեան նախագահի, ընդ. հրամանատարի եւ հանրապետութեան նախագահի տիտղոսները ստանալէ առաջ, մեր «գաղնտի» կազմակերպութեան նախագահի հանգամանքով՝ այս պարտականութիւնը կատարելու ստիպուած էի»: (11)

Այդ օրերուն հրատարակուող «Միլլիյէթ» թերթին մէջ լոյս կը տեսնէ Աղա Օղլու Ահմէտի ստորագրած մէկ յօդուածը, ուր ան կը գրէ. «Այս գործերուն կատարումը անգամ մըն ալ կը հաստատուի, որ մեր լեղափոխութեան ընթացքը շատ առաջ մշակուած ծրագրով մը նախատեսուած էր: Այդ ծրագրին հետզհետէ գործադրութիւնը այս անգամ իր ամենակարեւոր հանգրուանը կը բոլորէր»: (12)

Օսմանեան կայսրութեան՝ Առաջին Աշխարհամարտի մաս-

նակցութեամբը կանխամտածուած աքսորը ու ջարդը գործադրութեան դրուեցաւ:

Իթթիհատ վէ Թերաքքի կուսակցութիւնը 1913-1914ի «մաքրագործում»ը յաջողութեամբ գործադրելէ ետք, 1915ին յաւելեալ վայրագութեամբ սկսաւ հայկական նահանգներուն մէջ հայոց աքսորին, ջարդին: Աքսորեալներուն բոլոր ստացուածքները, յառաջիկային վերադարձուելու խոստումով, մի առ մի արձանագրուեցաւ: Կարաւաններուն մեկնումէն ետք անոնց կալուածները շրջանի թուրքերն ու քրիստոնէր բռնագրաւեցին: Անոնք, տեղական պաշտօնատարներու մեղսակցութեամբ, մաս մը կալուածագրութիւններու մէջ կալուածատիրոջ անունի փոփոխութիւններ կատարեցին: Իրենք սեփականատէր դարձան: Կառավարութիւնն ալ տարբեր վայրերէ բերուած գաղթականները հայերէ պարպուած տուններու մէջ տեղադրեց: Աքսորի ճամբուն վրայ Թեշքիլաթի Մահսուսայի աւագակախումբերը պաշտպանութեան մեղքը մարդոց վրայ յարձակեցան, գանոնք ջարդեցին, անոնց վրայի դրամը ու գարգեղէնները գողցան: Աքսորականներու երկիր վերադարձը արգելուեցաւ: Մուտրոսի

գինադադարէն (30 Հոկտեմբեր 1918- ետք աքսորեալներէն վերադարձողներ եղան: Հայերուն եւ յոյներուն վերադարձին ու իրենց ստացուածքին տէր կանգնելուն արգելք ըլլալու համար կազմուեցաւ «Քուվվայի Միլլիյէթ Թեշքիլաթի» կազմակերպութիւնը (Kuvva-i Milliye Teskilati):

Աքսոր եւ ջարդ գործադրուած վայրերու կառավարիչները վարձատրուեցան: Անոնց աւելի բարձր պաշտօններ տրուեցան: Թաւաթի աներձագը՝ Ապտիւլհայիք (Ռենտա), ջարդի միջոցին Պիթլիսի կառավարիչն էր, իսկ Ձմիւռնիոյ հրկիզման ու թալանին ալ՝ Ձմիւռնիոյ: Ան հանրապետութեան շրջանին եղաւ տնտեսական, կրթական եւ պաշտպանութեան նախարար: Աւելի ետք նշանակուեցաւ Ազգային ժողովի՝ խորհրդարանի նախագահ, եւ շնորհիւ այդ պաշտօնին Աթաթուրքի մահէն մինչեւ իսմէթ Ինէճուիկի նախագահ ընտրուելը՝ երեք օր հանրապետութեան նախագահի տեղակալ եղաւ: Այն պաշտօնեաները որոնք խուսափեցան մասնակից ըլլալէ ջարդերուն՝ պատժուեցան, նոյնիսկ մահուան դատապարտուեան:

(Շարունակելի 1)

1. «Էրմենիլեր վէ Իթթիհատ վէ Թերաքքի-Իշպրիլիդիմտէն Զաքըրմայա» (Հայերը ու Իթթիհատ եւ Թերաքքի-Համագործակցութեան Բախում), Արսէն Աւագեան, Արաս հրատարակչութիւն, Իսթանպուլ, 2005, էջ 89, 90, 91:
2. «Օսմանեան Յեղափոխութեան Մութ Մայրերը», Մեվլան Զատէ Ռիֆաթ, Տոնիկեան հրատարակչութիւն, Գ. Տպագրութիւն, Պէլրուք, 1975, էջ 97, 98: «Թիւրքիյէ Իմֆրլայրմըն Իչ Եիլգի», Մեվլան Զատէ Ռիֆաթ, Ծնար Եայնլարը, Իսթանպուլ, 1993, էջ 108: (Գիրքը առաջին անգամ հրատարակուած է Հայէպի մէջ, 1929, ին, արաբական տառերով: Քիրտ ծագումով Մեվլան Զատէ Ռիֆաթ Արաթիւրիի հակառակորդ 150-ներուն մաս կը կազմէր: Մեծած է 1930ին, Հայէպ, ուր ամուսնալ կ'այրէր):
3. Նոյն - հայերէնի մէջ էջ 98, 99, իսկ թրքերէնի մէջ՝ 109:
4. Նոյն - հայերէնի մէջ էջ 99, իսկ թրքերէնի մէջ՝ 100:
5. Նոյն - հայերէնի մէջ էջ 101, իսկ թրքերէնի մէջ՝ 113: Տոնիկեան Զատէ, ճալիտ եւ Թալաթ Սելանիկի Բաղաֆի Սապերայական (հրէութեան իսլամութեան դարձածներ) համայնքին կը պատկանին:
6. «Ինսան Հազարը վէ Էրմենի Սօրունու» (Մարդկային իրաւունքները եւ Հայկական Հարցը), Թանէր Ալթամ, Իմլէ Եայնլարը, 2002, էջ 191:
7. «Էրմենիլեր վէ Իթթիհատ վէ...», էջ 78:
8. Նոյն, էջ 81:
9. «Օսմանեան Յեղ. Մութ...» հայերէնի մէջ էջ 134, 135, իսկ թրքերէնի մէջ՝ 156, 157:
10. Նոյն - հայերէնի մէջ էջ 170, իսկ թրքերէնի մէջ՝ 198:
11. Նոյն - հայերէնի մէջ էջ 324:
12. Նոյն - հայերէնի մէջ էջ 324:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Սահակ Թուրքեանի
«ԱՐԵՒԸ ԼԵՌԱՆ
ԵՏԻՆ»
Հայրենական
Օրագիրը

Ստանալու համար
դիմել հեղինակին՝
Հեռ. (818) 563-6174

կամ հետեւեալ
գրախանութները
Կլէմտէյի մէջ
Ապրիլ՝ (818) 213-4112
Պերն՝ (818) 244-3830
Սարգսրապատ՝
(818) 500-0790

ՆՈՒՐԱԿԱԼԻՔ

ԳՐԻԳՈՐ ԼԱԶԻՆԵԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԼԱԶԻՆԵԱՆԻ քառասունքին առիթով հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 28 Մայիս 2006ին, Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի:

- Սգակիրներ՝
 Յուզարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ, 22 Ապրիլ, 2006, առաւօտեան ժամը 10:00ին Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցոյ մէջ, 2215 East Colorado Blvd.: Իսկ թաղման արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Փասատինայի Mountain View գերեզմանատան մէջ 2400 N. Fair Oaks Ave. Altadena:
 Յուզարկաւորութեան հոգեհանգստեան պաշտօնը կ'ընդունուի Հ.Մ.Մ.ի «Կարօ Սողանալեան» սրահին մէջ, 1060 N. Allen Ave. Pasadena:
 Սգակիրներ՝
 Այրին՝ Տիկ. Հռիփսիմէ Լաչինեան
 Զաւակները՝
 Տէր եւ Տիկ. Կարապետ եւ Սոնա Լաչինեան եւ զաւակները Սօսի եւ Գրիգոր
 Տէր եւ Տիկ. Լեւոն եւ Լուսին Լաչինեան եւ զաւակները՝ Անի եւ Դինա
 Տէր եւ Տիկ. Յովիկ եւ Արմինէ Լաչինեան եւ զաւակները՝ Սիւզըն եւ Յակոբ
 Տէր եւ Տիկ. Զօհրապ եւ Սեդա Պօղոսեան եւ զաւակները՝ Արամ եւ Յովիկ
 Հոգեհանգստեան պաշտօնէն ետք հոգեհանգստեան պաշտօնը կ'ընդունուի Հ.Մ.Մ. «Կարօ Սողանալեան» սրահին մէջ: 1060 N. Allen Ave. Pasadena
 Հանգուցեալներուն յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՆՈՒՐԱԿԱԼԻՔ

ԳՐԻԳՈՐ ԵՒ ՖԻԼՈՍՓԻՆ ԱՐԼՃԵԱՆՆԵՐՈՒ մահուան քառասունքին առիթով եւ ՖԻԼՈՍՓԻՆ ԱՐԼՃԵԱՆԻ հոգևոյն, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 28 Մայիս 2006ին, Cupertino-ի St. Andrew եկեղեցոյ մէջ, յաւարտ Ս. Պատարագի:

- Սգակիրներ՝
 Զաւակները՝
 Հրաչ եւ Մարալ Արըճեան եւ զաւակները Կասիա եւ Գօգօ
 Յակոբ եւ Վանիա Արըճեան եւ զաւակները Արտա եւ Սիլվա
 Ռիթա եւ Ադամ Գապայանեան եւ զաւակները Անտրէա եւ Ալեքս
 եւ համայն հարազատները:
 Հոգեհանգստեան պաշտօնէն ետք հոգեհանգստեան պաշտօնը կ'ընդունուի սրահին մէջ:
 Հանգուցեալներուն յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՅԱԻԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԵՒ ՖԻԼՈՍՓԻՆ ԱՐԼՃԵԱՆՆԵՐՈՒ մահուան տխուր առիթով Կիլիկեան Բարեգործական Միութիւնը կու գայ իր խորին ցաւակցութիւնները յայտնելու հանգուցեալներու զաւակներուն եւ բոլոր հարազատներուն:

ՅԱԻԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԼԱԶԻՆԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Կիլիկեան Բարեգործական Միութիւնը կու գայ իր խորին ցաւակցութիւնները յայտնելու հանգուցեալի աշխիւն, զաւակներուն եւ բոլոր հարազատներուն:

ՌԻՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր, եւ կը ցանկանաք զանոնք նուիրել Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝ ապա առաքեցէք հետեւեալ հասցեով **G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104**

ՆՈՒՐԱԿԱԼԻՔ

ԳՐԻԳՈՐ ԵՒ ՖԻԼՈՍՓԻՆ ԱՐԼՃԵԱՆՆԵՐՈՒ մահուան տխուր առիթով հանգուցեալներուն ընտանիքն ու հարազատները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Արժ. Տ. Շնորհք Քհնյ. Տէմիրճեանին, Արժ. Տ. Հրանդ Քհնյ. Երէցեանին, ազգականներուն, հարազատներուն, ընկերներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, գրութեամբ, հեռաձայնով, ծաղկեղսակով եւ նուիրատուութեամբ մասնակից եղան իրենց սուգին:

Այս տխուր առիթու փոխան ծաղկեղսակի Հալէպի Կիլիկեան Բարեգործական Միութեան վարժարանի ֆոնտին կատարուած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները, որոնց համար Լոս Անճելոսի Կիլիկեան Բարեգործական Միութեան վարչութիւնը եւ վարժարանի տնօրէնութիւնը իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն:

- Տէր եւ Տիկ. Ադամ եւ Ռիթա Քապլանեան \$1,000
- Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Վանիա Արըճեան \$600
- Տէր եւ Տիկ. Հրաչ եւ Մարալ Արաճեան \$400
- ձոն Ատրմ եւ Շարոն Էնն \$400
- Տէր եւ Տիկ. Օննիկ եւ Սօսի Համալեան \$300
- Տէր եւ Տիկ. Անդրանիկ եւ Սեդա Պաղտասարեան \$300
- Տիրար Յարութ Տէր Ղազարեան \$250
- Տէր եւ Տիկ. Ժան եւ Սոնա Ապտօ \$200
- Անահիտ Էյնկիւմըն \$200
- Տէր եւ Տիկ. Ուիլմ եւ Սեդա Հանտ \$200
- Տէր եւ Տիկ. Պաշիկ եւ Վերա Տէր Գասպար \$200
- Տէր եւ Տիկ. Վահէ եւ Ռոզէթ Էքմէքճեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Յովիկ եւ Զեփիլո Միքայէլեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Գըրք եւ Վերա Գասպարեան \$200
- Տիրար Սարգիս Արտճեան \$200
- Լուսին Գարամանուկեան \$200
- ձորճ Սուֆի եւ ընտանիք \$200
- Տէր եւ Տիկ. Լեւոն եւ Սիլվա Կիրակոսեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Յովսէփ եւ Սոնիա Գաբրիէլեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Հրաչ եւ Արփի Գասպարեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Արմէն եւ Անի Աքեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Կէթա եւ Արաքսի Եթէնէքեան \$200
- Տէր եւ Տիկ. Գառնիկ եւ Սիլվա Միքայէլեան \$200
- Սանտրա, ձայէ եւ Քէրըն Ռոպինսըն \$200
- Միքայէլեան ընտանիք \$200
- Օհանեան ընտանիք \$150
- Սիրարփի Ասարեան \$120
- Անթուանէթ Պէրէճիքլեան \$100
- Վիզէն Կարապետեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Վարանդ եւ Սօսի Զինչինեան \$100
- Նանիք Ուլուպէքեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Սեւան եւ Զեփիլո Եաքինեան \$100
- Ռոզ Քասիմեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Յովսէփ եւ Անահիտ Աթէշեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր եւ Նազիկ Զէյթունեան \$100
- Վեհանուշ Զանթուրեան եւ ընտանիք \$100
- Տէր եւ Տիկ. Կարօ եւ Սեդա Մանուէլեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Յովիկ եւ Անի Մահաբէճեան \$100
- Տօքթ. Միքայէլ Արսլանեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Ֆիմի Զէրունեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Հրայր եւ Գոհար ձերմակեան \$100
- Նազելի Տէր Վարդանեան \$100
- Գարատեան ընտանիք \$100
- Մանինօ Անթուանէթ եւ Քնութ Մէրի ձօ \$100
- Տէր եւ Տիկ. Երուանդ եւ Ռիթա Զօրեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Միքայէլ եւ Վիքթորիա Քամբոս \$100
- Տէր եւ Տիկ. ձէրալտ եւ Հարիէթ Ուիլիք \$100
- Սօսի եւ Զարուհի Արոյեան \$100
- Տէր եւ Տիկ. Հրաչ եւ Մարօ Տէր Ղազարեան \$90
- Ասողիկ Կէօզիլպէօյիւքեան \$80
- Տէր եւ Տիկ. Զաւէն եւ Ռոզին Աթաշեան \$80
- Տէր եւ Տիկ. Մարտիկ եւ Էօթէնի Արոյեան \$50
- Տէր եւ Տիկ. Օհաննէս եւ Սօսի Հանէսեան \$50
- Նազարէթ եւ Ռաֆֆի Գեւորեան \$50
- Տէր եւ Տիկ. Նշան եւ Շաքէ Օհանեան \$50
- Տէր եւ Տիկ. Սարգիս եւ Մանուշակ Եկէնեան \$50
- Տէր եւ Տիկ. Նազար եւ Մէրի Արաճեան \$50
- Տէր եւ Տիկ. ձորճ եւ Հէնրիէթ Թարգեան \$50
- Տէր եւ Տիկ. ձըրմըն եւ Մարիալ Կոնզալէս \$50
- Մի ոմն \$50
- Տէր եւ Տիկ. Վարուժ եւ Ատրիան Իակճեան \$40
- Madison Faculty Association \$40
- Սարգիս Քարքարեան \$35
- Լուսի Թօփրաքճեան \$25

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԳ»
ՇԵՌՈՒՍԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ
CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ԿԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԸՐՊԵՆԵ, ԼԱ ՔՐԵՄԵՆԹԱ)
 ԳԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՍԸ 10:00-11:00

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ■ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

*Բեղմնաւոր Անցեալ, Լուսաշող Ապագայ:
Proud Past, Exciting Future.*

Հ.Բ.Ը. Միութեան Հարաւային Գալիֆորնիոյ Շրջանակային Յանձնաժողովը կը յայտարարէ հարիւրամեակի Կալա-ճաշկերոյթ, տօնելու համար Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան պանծալի տարեդարձը:

ՀԲԸՍ ԸԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ԿԱԼԱ- ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ

ՆԱԽԱԳԱՐՈՒԹԵԱՄԲ՝ ՌԻՉԸՐՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԲԱՆԱԽՕՍ՝ ՊԵՐՃ ՍԵՂՐԱԿԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՐ Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՐՆԵՐ՝

ԷՐԻՔ ԿԱՐՍԵԹԹԻ

ԹՈՐՈՍ ԵԹԵՆԵՔԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՐ ԼՈՍ ԱՆՃԷԼԵՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ

Հ.Բ.Ը.Ս. ՀԱՐԱԽԱՅԻՆ ԳԱԼԻՖՈՐՆԻՅՑ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆԻՍ 17, 2006

Universal Hilton Hotel Պանդոկին մէջ:

Յաւելեալ տեղեկութեանց համար հեռաձայնել ՀԲԸՍ-ի գրասենեակը՝
(626) 794-7942 կամ գրել՝ annette@agbuca.org

ԿԻՊՐՈՍԻ 100-Կ-ՊՇԵՂ